

“El Minotaure és un personatge important de la Història i de l’actualitat. És el poder. A vegades s’emmascara i adopta formes benvolents i pacífiques (...) Això és l’excepció. Generalment s’allunya i es fa respectar, i cada dia que passa, més (...) Abstracte en teoria, és una realitat quotidiana que cal saber manejar. Hi ha pobles que hi estan familiaritzats, d’altres que no saben com fer-s’hi. Aquest darrer és el cas històric de Catalunya.”

J. Vicens Vives, Notícia de Catalunya

Aquest informe ha estat elaborat per

Mireia VEHÍ i CANTENYS (Vilafant, 1985), llicenciada en Sociologia (UAB), Postgrau en societats africanes i desenvolupament (UPF) i Màster en dones, gènere i ciutadania (UB). Ha treballat per l’Ajuntament de Barcelona en projectes de ciutadania. Ha estat diputada al Parlament de Catalunya en la XI legislatura.

Benet SALELLAS i VILAR (Girona, 1977), llicenciat en Filologia (UB) i en Dret (UdG), DEA en dret penal per la UPF, advocat en exercici des del 2003. Ha estat advocat defensor en multitud de processos polítics i de víctimes del sistema econòmic en la jurisdicció espanyola, tant l’ordinària com l’especial. Ha estat diputat al Parlament de Catalunya en la XI legislatura.

Ignasi BERNAT i MOLINA (Barcelona, 1980), llicenciat en Sociologia (UAB), DEA en Dret Administratiu per la UAB, estudiant de doctorat a la UDG. Ha estat docent universitari de criminologia des de 2010 a 2016 a la UdG i de criminologia i sociologia a la University of Surrey 2016-17.

Agraïments: Montserrat Vinyets i Pagès, Josep Cruanyes i Tor, Esther Sancho i Cepero, Carmina Altesa i Amils, Jordi Borràs i Abelló i Martí Majoral i Torrent

Informe tancat en data 5 de desembre del 2017.

ÍNDIX

1. INTRODUCCIÓ. El dret com a eina contrahegemònica.	
Metodologia.....	4
2. LA MIRADA DES DELS DRETS CIVILS I POLÍTICS	8
2.1 La croada contra la llibertat d'expressió a l'Estat espanyol.....	8
2.2 La violència policial en el marc de la protesta.....	9
2.3 La falta d'independència judicial.....	11
2.4 La falta d'independència de la fiscalia.....	11
3. UNA MIRADA CRÍTICA PER ENTENDRE EL MOMENT	12
4. INVENTARI DE LA REPRESSIÓ ESTATAL CONTRA L'INDEPENDENTISME	14
4.1 La repressió estatal en el marc de l'exercici del dret a l'autodeterminació des de les institucions.....	14
4.2 La repressió estatal en el marc de l'exercici popular del dret a l'autodeterminació, la preparació i celebració el referèndum de l'1 d'octubre.....	19
4.3 La repressió estatal en el marc de l'exercici en les institucions de la llibertat d'expressió i de participació política.....	25
4.4. La repressió estatal en el marc de l'exercici popular de la llibertat d'expressió i de participació política.....	26
4.5 La repressió estatal mitjançant una croada per la simbologia.....	28
5. CONCLUSIONS	34
6. BIBLIOGRAFIA	36

1. INTRODUCCIÓ

Des de la consulta del 9 de novembre del 2014 sobre la relació entre Catalunya i l'Estat Espanyol que el Govern de la Generalitat va dur a terme de forma no vinculant, la persecució judicial i política de les institucions catalanes i del moviment independentista per part de l'Estat espanyol ha anat en augment en un cicle sense precedents. Multitud d'organitzacions polítiques i socials han assenyalat aquest problema en un marc polític en què davant de la petició massiva d'exercir el dret a l'autodeterminació i d'acompanyar-lo d'un procés democratizador de les institucions com el que es viu a Catalunya, l'única resposta provinent del conjunt de les institucions de l'Estat és la repressió. Nombrosos organismes internacionals i autoritats en matèria de drets civils i polítics com el Síndic de Greuges de Catalunya o el Consell de Drets Humans de l'ONU han denunciat la manca de garanties democràtiques a Catalunya pel creixent assetjament judicial, policial i polític a les institucions, entitats i serveis públics catalans.

De fet, la suspensió de drets humans en la lluita contra l'independentisme en el context espanyol havia estat assenyalat pel Comitè Europeu per la Prevenció de la Tortura en nombroses ocasions per manca de garanties processals i per incapacitat d'investigar si hi havien hagut tractes inhumans, cruels o degradants envers diverses persones de l'entorn de l'esquerra *abertzale*. Concretament i pel que fa a informes internacionals denunciant tractes cruels, inhumans i degradants, l'Estat Espanyol ha estat assenyalat en nombroses ocasions¹. També en relació a l'independentisme català hi ha hagut condemna de l'Estat per falta de garantia de l'article 3 CEDH de la prohibició de tortura², conegut com a *cas Garzón*.

El present informe té per objectiu esdevenir un material de referència per a la socialització i col·lectivització de la informació d'aquesta situació, que desenvolupi una perspectiva àmplia de l'aparell d'Estat i de la repressió i que treballi amb fonts d'informació centrades en les denúncies presentades per persones i organitzacions víctimes de la repressió de l'Estat. També busca polititzar la repressió i l'àmbit jurídic ja que precisament és també un objectiu de l'Estat despolititzar la política contrahegemònica per convertir-la exclusivament en matèria dels tribunals. Des d'aquesta doble perspectiva, com a lluita democràtica, aquest dossier vol ser també eina per a la internacionalització del conflicte que es viu a Catalunya.

Malgrat que ja s'han elaborat alguns materials sobre el tema, els informes publicats fins ara o bé s'han centrat en els fets concrets de l'1 d'octubre - Informe del Servei d'Atenció a les Víctimes d'agressions policials de l'1 d'octubre de l'Ajuntament de Barcelona; Informe - Síntesi de les actuacions del Síndic de Greuges entorn a l'1 d'octubre; Informe del International Limited Observation Mission (ILOM) elaborat pel The Hague Centre for Strategic Studies (HCSS) - o bé han cobert un període més llarg de temps, però amb una mirada exclusivament barcelonina i perspectiva estreta de la violència de l'Estat - és a dir sense incorporar repressió en relació a càrrecs electes i membres de l'executiu, ni actuacions de l'extrema dreta o l'aplicació de l'article 155 - i amb una metodologia que ha barrejat fonts d'informació - premsa, denúncies, actuacions de l'Estat, etc - com en el cas de l'informe de la Xarxa Som Defensores "Violació de drets civils i polítics durant el mes de setembre i octubre del 2017".

¹ (CCPR/C/79/Add.61) (CPT/Inf (2003) 22) (CAT/C/CR/29/3) (E/CN.4/2004/56/Add.2) (E/CN.4/2005/62/Add.1) (CPT/Inf (2007) 28) (A/HRC/10/3/Add.2) (CAT/C/ESP/CO/5) (CPT/Inf (2011) 11) (CAT/C/ESP/CO/6)

² Sentència TEDH David Martínez Sala i altres, 2 de novembre 2004

³ Entrada a registre amb el número 72032 que no s'ha publicat ni al BOP ni al DOGC.

Fins al moment també s'han intentat impulsar altres mecanismes de recopilació d'informació i denúncia des de l'àmbit institucional. El Parlament va aprovar una Comissió d'Investigació Parlamentària per a investigar els fets de l'1 d'Octubre en el marc d'una Proposta de Resolució³, però l'aplicació de l'article 155 CE per part del Govern Espanyol va dissoldre el Parlament i la Proposta de Resolució va ser anul·lada pel Tribunal Constitucional. Per altra banda, el Govern de la Generalitat va crear una Comissió Governamental per a investigar els mateixos fets de l'1 d'Octubre, però l'aplicació de l'article 155 per part del Govern Espanyol amb el cessament del govern i l'empresonament del Conseller de Justícia per part de l'Audiència Nacional han impedit que cap mesura d'investigació dels fets hagi tirat endavant. Al Congrés dels Diputats Espanyol també es va intentar tirar endavant una Comissió d'Investigació sobre els fets de l'1 d'Octubre, però els vots en contra de PP PSOE i C's van impedir la creació de la Comissió.

El fet que no hi hagi materials que recullin la violència de l'Estat des d'una perspectiva àmplia tant pel que fa al temps com pel que fa als tipus d'accions, complica la tasca imprescindible d'internacionalització del conflicte des d'una perspectiva de Drets Humans.

El dret com a eina contrahegemònica

A partir de la 2a Guerra Mundial, i com a mecanisme de reparació i de no repetició dels crims comesos durant el període entre la 1a Guerra Mundial i l'any 1948 pel feixisme en totes les seves formes - governs, exèrcits, legislacions, etc. - es va firmar la Declaració Universal dels Drets Humans. La Declaració dels Drets Humans és una resposta als feixismes que havien portat Europa a un estat de guerra i d'autoritarisme sense precedents. Des de la Declaració Universal dels Drets Humans, els Pactes Internacionals de 1966 i en la resta de convencions internacionals de drets humans hi ha hagut una plasmació clara de dret positiu en favor d'un dret internacional dels drets humans. Però és evident que aquesta construcció és, avui, un marc embrionari, incomplet i insatisfet amb moviments progressius i també, massa sovint, regressius.

En l'estratègia per seguir avançant caldria estendre les garanties, com planteja Luigi Ferrajoli⁴, en una triple direcció: 1) cap una garantia de tots els drets, no només els drets de llibertat, sinó també els drets socials (constitucionalisme social al costat del liberal), 2) cap a una garantia de drets davant de tots els poders, no només dels poders públics, sinó també dels poders privats (constitucionalisme del dret privat al costat del de dret públic) i 3) garanties en tots els nivells del dret i a escala internacional. Aquesta expansió necessitarà, com sempre d'una reivindicació i lluita política de la qual ens sentim part, en un fil històric que ha conquerit drets des de tantes generacions de moviments de lluita i revolta socialistes, feministes i ecologistes perquè cap dret ens ha estat regalat.

La història de l'estat de dret, del constitucionalisme democràtic i dels drets humans pot ser llegida com la història d'una llarga lluita contra l'absolutisme del poder, contra totes les formes de poder, el poder polític, el poder judicial, el poder policial i també el poder econòmic i empresarial. En tots els casos els drets fonamentals s'han configurat al mateix temps com la llei del més dèbil i com a contrapoders, límits i vincles a poders que, si no, serien absoluts. Aquesta lluita, però, no sempre és progressiva. La combinació al sud d'Europa de crisi econòmica, desindustrialització, globalització de l'economia, limitació del dèficit públic, saqueig de l'erari públic per la corrupció i constitucionalisme econòmic neoliberal està portant a un buidatge de les garanties dels drets socials que tradicionalment havíem establert⁵. El deteriorament del sistema de seguretat social grec després dels successius memoràndums és

³ Entrada a registre amb el número 72032 que no s'ha publicat ni al BOPC ni al DOGC.

⁴ Ferrajoli, Luigi "Sobre los derechos fundamentales" Cuestiones constitucionales 2015, UNAM, Mèxic

⁵ Noguera, Albert "El bienestar económico y social en las sociedades del s. XXI" Lex social, 2017, Madrid

un bon exemple de vulneració normativa dels drets socials dels europeus, drets socials que també són fonamentals. En som conscients.

Però més enllà d'aquesta regressió generalitzada al Sud d'Europa en matèria de garantia dels drets socials, a Catalunya en els darrers temps s'hi ha afegit una posada en risc dels drets civils i polítics, dels anomenats drets de primera generació. El motiu de fons és l'exercici del dret a l'autodeterminació dels pobles per part de Catalunya, un debat que no abordarem en el present treball, malgrat el ple convenciment que és un dret vigent i contra el qual els diferents actors institucionals de l'Estat espanyol en tots els seus poders, fins i tot aquells que no són estrictament institucionals, han desplegat una estratègia que inclou l'anorreament de tots tipus de drets fonamentals individuals. Aquesta greu circumstància és la que ens porta fins a aquest document.

En la negació d'un dret col·lectiu com el de l'autodeterminació s'utilitza un marc de negació de drets polítics individuals que són reconeguts en els textos de drets humans internacionals, europeus i fins i tot en la pròpia Constitució Espanyola de 1978. Hi ha vulneració dels drets i també inexistència de garanties d'empara per part de les institucions cridades a tutelar drets. És més, tal com es podrà comprovar bona part de la vulneració de drets prové del funcionament i les iniciatives generades per part del poder judicial que hauria d'actuar com a fre i com a control dels poders de l'Estat. Tenim drets proclamats però tenen una molt difícil efectivitat.

Aquest informe, elaborat a partir de denúncies realitzades per persones víctimes de la violència i la repressió de l'Estat, vol ser una aportació en aquesta lluita expressada més amunt de construcció i expansió de drets, amb el convenciment que la denúncia de la situació d'avui a Catalunya és també la denúncia de la falta d'efectivitat de la majoria de compromisos i bones intencions que s'han volgut vehicular en el constitucionalisme democràtic de la segona part del segle XX. Documentar, analitzar i debatre, tal com intentarem fer en aquest informe és ja de per si un tímid intent de construir garantia d'aquests drets vulnerats. Perquè quan la institucionalitat no respon, com passa avui a Catalunya, hi ha vies de garantia social dels drets, d'autotutela de drets. I aquest informe aposta també per obrir aquesta via, que ja s'ha expressat en diverses de les iniciatives de denúncia i de defensa de drets d'aquesta tardor del 2017. En qualsevol cas sabem que la lluita per la garantia dels drets democràtics a Catalunya és una lluita per la garantia dels drets democràtics arreu, perquè els debats i conflictes que planteja d'una manera o altra són existents en totes les lluites per la reconquesta de la sobirania al Sud d'Europa i probablement al conjunt de la Mediterrània. Aquesta és la nostra aportació.

Metodologia

L'informe té per objectiu construir un material per a internacionalitzar el conflicte polític al Principat de Catalunya des d'una perspectiva àmplia de la repressió de l'Estat Espanyol.

Entenem l'Estat de manera extensa, com un conjunt de mecanismes jurídics, polítics, funcionaris, mediàtics i socials que operen per a mantenir l'estatu quo. Acotar l'Estat com un aparell configurat per diversos agents és, per una banda, una perspectiva d'anàlisi que justifiquem a partir d'un marc teòric construït amb casos concrets ocorreguts a l'Estat Espanyol; per altra banda conceptualitzem l'aparell a partir de tots els mecanismes que s'han activat i que actuen coordinadament per a bloquejar el procés d'autodeterminació del Principat de Catalunya a partir del procediment engegat contra la consulta del 9 de novembre del 2014.

Incorporem tots aquells elements per analitzar la repressió de l'Estat que s'expliquen al voltant del bloqueig del procés d'autodeterminació al Principat de Catalunya a partir del procediment judicial engegat contra la consulta del 9 de novembre del 2014 fins avui. Per tant l'informe no se centra només en aquelles mesures orientades a agents polítics i socials declaradament independentistes, sinó que inclou totes les accions dutes a terme per l'aparell de l'Estat Espanyol per bloquejar el procés d'autodeterminació del Principat de Catalunya – com aquelles empreses contra la comunitat educativa o contra les institucions de la Generalitat de Catalunya –.

L'informe consta de cinc parts diferenciades: una primera part que exposa les raons de l'informe i acota la metodologia pràctica; una segona part que recull, a partir de casos pràctics, un resum de la situació dels drets civils i polítics a l'Estat Espanyol a partir del procés d'autodeterminació al Principat de Catalunya; una tercera part centrada en l'anàlisi de l'Estat Espanyol a partir d'un fil conductor basat en la lògica de l'excepcionalitat i a partir de la construcció històrica del delictes de rebel·lió; una quarta part d'estudi de cas construït a partir de procediments judicials oberts contra l'independentisme i denúncies interposades contra la repressió de l'Estat entès com a aparell extens; i una part final de conclusions i recomanacions.

Les fonts utilitzades són la literatura especialitzada, els informes d'organismes internacionals en matèria de drets civils i polítics, els informes ja elaborats per part de diferents actors sobre la repressió al Principat de Catalunya, l'accés directe a actuacions policials i judicials efectuades en aquest àmbit, l'accés directe a denúncies i querelles de la ciutadania i les publicacions oficials com el BOE en relació a les disposicions legislatives i executives dictades per l'Estat. Per a elaborar el capítol de l'extrema dreta s'han utilitzat fonts reservades, que no citarem per qüestions de seguretat de les víctimes.

En el capítol 4t d'estudi de cas, es construeix amb una dimensió territorial de Països Catalans amb especial protagonisme del Principat. L'anàlisi es divideix en cinc eixos: 1) la repressió estatal en el marc de l'exercici del dret a l'autodeterminació des de les institucions; 2) la repressió estatal en el marc de l'exercici popular del dret a l'autodeterminació, la preparació i celebració el referèndum de l'1 d'octubre, 3) la repressió estatal en el marc de l'exercici en les institucions de la llibertat d'expressió i de participació política, 4) la repressió estatal en el marc de l'exercici popular de la llibertat d'expressió i de participació política i 5) La repressió estatal mitjançant una croada per la simbologia.

2. UNA MIRADA DES DELS DRETS CIVILS I POLÍTICS

Els fets que es descriuen i s'analitzen en el present informe es donen en el marc d'un context de feblesa dels drets civils i polítics. L'Estat espanyol no ha arribat mai a fixar de manera suficient en l'àmbit institucional una cultura democràtica profunda i de respecte a la diversitat política i cultural després de la dictadura, entre d'altres motius pel pecat original de pacte amb la dictadura que es produeix en el naixement del règim del 78. La validesa d'un sistema de drets civils i polítics es demostra precisament quan hi ha opcions diferents de les representades pel règim i les majories polítiques o quan hi ha opcions que discuteixen el propi marc polític i econòmic. Els anys 2015, 2016 i 2017 hem tingut moltes alertes que el sistema de garanties cridat a protegir l'acció política democràtica principalment per institucions com la llibertat d'expressió i el dret de participació política, la independència judicial i de la fiscalia i la neutralitat i tarannà democràtic de les forces policials no anaven en la direcció adequada. Us desenvolupem seguidament cadascuna d'aquestes qüestions amb les principals alarmes dels darrers anys que ens permeten definir el marc espanyol en matèria de drets i llibertats amb què s'ha produït el procés d'autodeterminació.

2.1 LA CROADA CONTRA LA LLIBERTAT D'EXPRESSIÓ A L'ESTAT ESPANYOL

L'any 2015 el legislatiu espanyol va aprovar la reforma del Codi Penal mitjançant les lleis orgàniques 1/2015 i 2/2015 de 30 de març que, entre d'altres àmbits van modificar els delictes de desordres públics, els delictes d'odi i els delictes de terrorisme, entre ells la figura de l'enaltiment. Simultàniament s'aprovava la llei orgànica 4/2015 de 30 de març de protecció de la seguretat ciutadana que ampliava la capacitat sancionadora en via administrativa per conductes de l'àmbit del dret de protesta.

En l'informe 2015 del Comitè de Drets Humans de l'ONU relatiu a l'Estat espanyol es va fer constar la preocupació per l'efecte dissuasori que pot tenir per a la llibertat d'expressió, d'associació i de reunió pacífica l'aprovació de la Llei de Seguretat Ciutadana i les subsegüents reformes del Codi Penal.

En l'informe 2016 del relator especial de l'ONU en la promoció i protecció del dret a la llibertat d'opinió i expressió, David Kaye, expressava la preocupació per les reformes de la llei penal espanyola en relació al delictes d'enaltiment del terrorisme. També en el mateix sentit Amnistia Internacional en el seu informe sobre l'Estat Espanyol 2016/2017 plantejava l'existència de restriccions injustificades de la llibertat d'informació, de reunió i d'expressió arran de les reformes legislatives esmentades i documentava alguns exemples.

El 23 de juny del 2016 el Parlament de Catalunya aprovava la resolució 183/XI sobre persecució de càrrecs electes en què denunciava la vulneració evident de drets fonamentals d'expressió política per part dels càrrecs electes catalans atesa la persecució judicial endegada per les institucions espanyoles.

El febrer del 2017 més de 200 professors universitaris de dret penal de l'Estat espanyol signaven un manifest titulat "Casandra como síntoma"⁶ en què alertaven que les interpretacions de la fiscalia i de la judicatura sobre el delictes d'enaltiment del terrorisme era contrària a la Constitució i als tractats internacionals de drets humans.

L'abril del 2017 l'ombudsman català, el Síndic de Greuges emetia un duríssim informe recopilatori titulat "*Retrocessos en matèria de drets humans: llibertat d'expressió dels càrrecs electes i separació de poders en el Regne d'Espanya*", s'hi recollien els casos dels titellaires Alfonso Lázaro de la Fuente i Raúl García Pérez o de la tuitaire Casandra.

El setembre del 2017 dos experts internacionals, el referit David Kaye i Alfred de Zayas emetien un nou comunicat sobre la situació dels drets a l'Estat espanyol en relació al procés polític català en què manifestaven que les mesures adoptades per l'Estat espanyol eren contràries als drets fonamentals individuals i limitaven el dret a la informació i el debat en un moment crític per a la democràcia espanyola.

2.2 LA VIOLÈNCIA POLICIAL EN EL MARC DE LA PROTESTA

La cultura policial a l'Estat espanyol arrossega un llast d'excés en l'ús de la força, de desproporcionalitat i de falta de respecte al fet de la protesta i la seva importància en una societat que es pretengui democràtica.

En l'informe 2015 del Comitè de Drets Humans de l'ONU es feia constar específicament com una de les preocupacions les denúncies per l'ús excessiu de la força incloent tortura i maltractaments, per part dels agents de l'Estat especialment en el marc de protestes ciutadanes. El Comitè insisteix en la debilitat de les investigacions d'aquestes denúncies i sancions i expressa la preocupació sobre les deficiències en les avaluacions forenses en casos d'investigació de violacions de drets humans per part dels agents de l'Estat. També subratlla la concessió d'indults a policies condemnats pel delictes de tortura, la qual cosa contribueix a una sensació d'impunitat per part dels agents de l'Estat.

A Catalunya la qüestió de l'ordre públic ha estat objecte d'un debat ciutadà important que va ser traslladat al Parlament de Catalunya en el marc de la Comissió d'Estudi dels models de seguretat i d'ordre públic l'any 2014, que va concloure entre d'altres qüestions la prohibició d'utilització de bales de goma per part de les forces policials.

Hi ha un especial perill de limitació de la llibertat d'expressió sobre aquest àmbit. Amnistia Internacional ha documentat el cas del jutge Ricardo de Prada qui l'abril del 2016 va ser objecte d'investigació per haver expressat en un acte públic que compartia les conclusions dels organismes internacionals sobre les barreres que impedeixen les investigacions per delictes de tortures. També el jutge de Barcelona Frederic Vidal ha estat objecte d'expedient per part del Consell General del Poder Judicial per haver qualificat de "terrorista" l'actuació policial de l'1-O en un xat entre jutges.

En l'informe emès per l'equip del Hauge Centre of Strategic Studies (HCSS) en la seva tasca d'Observació internacional durant el referèndum de l'1 d'Octubre - International Limited Observaotri Mission (ILOM) - es manifesta preocupació per l'actuació de l'Estat Espanyol per aturar el Referèndum i la vulneració de drets civils i polítics fonamentals. L'informe fa referència explícita a les actuacions policials, a la intervenció de les finances de la Generalitat, les suspensions sistemàtiques de lleis aprovades pel Parlament de Catalunya per part del Tribunal Constitucional i la intervenció del cos dels Mossos d'Esquadra entre d'altres.

⁶ El manifest va ser publicat en la web d'aquest diari digital amb enllaç al llistat de noms http://www.eldiario.es/tribunaabierta/Carrerosintoma_6_609349070.html

2.3 FALTA D'INDEPENDÈNCIA JUDICIAL

Per la configuració del sistema judicial espanyol, resulta especialment rellevant en els casos de naturalesa política els membres que conformen les altes magistratures de l'Estat, bé perquè en ser el cim de la piràmide judicial seran els encarregats de fixar la doctrina interpretativa definitiva, bé perquè en tractar-se les persones investigades de persones aforades els correspondrà directament el coneixement del cas. És en aquestes altes magistratures on es produeix una evident falta d'independència en relació als grans partits polítics de l'Estat i dels interessos de l'executiu espanyol.

El Consell General del Poder Judicial és l'encarregat de decidir els nomenaments que configuren les altes magistratures (membres del Tribunal Suprem i dels Tribunals Superiors de Justícia, així com els presidents de les Audiència Provincials) i està conformat per vint membres escollits pel Congrés dels Diputats i el Senat espanyol, és a dir pels partits polítics.

El Foro Judicial Independiente, una associació de jutges de l'Estat espanyol especialment preocupada amb la desvinculació dels òrgans de govern dels jutges dels partits polítics, va elaborar un extens informe el 2016 sobre aquesta qüestió documentant amb exemples la lògica del nomenament per amiguisme o afinitat política de la gran majoria d'altres magistratures de l'Estat, especialment les relatives a la jurisdicció penal en què han de ser investigats i si s'escau jutjats els representants polítics que en últim terme s'encarreguen d'aquestes designacions⁷.

A més en el sistema espanyol existeixen portes giratòries entre fiscalia i judicatura i entre judicatura i poder executiu que compliquen encara més la independència judicial. Carlos Lesmes, actual president del Consell General del Poder Judicial va ser fiscal fins el 1993 que entra com a magistrat. Durant el govern de Jose M. Aznar, del Partit Popular, va tenir càrrec de director general en el Ministeri de Justícia, de 1996 al 2004. És a dir, directament formava part del primer executiu del PP. Manuel Marchena, president de la Sala Penal del Tribunal Suprem, abans de ser jutge del Tribunal Suprem era fiscal i concretament havia estat cap de gabinet del fiscal general de l'Estat Jesús Cardenal en l'època de govern de Jose M. Aznar. Quan hi ha canvi de govern, és ascendit directament a magistrat de la Sala Segona del Tribunal Suprem.

Manuel Maza, fiscal general de l'Estat entre novembre 2016 i novembre 2017, era magistrat de la Sala Segona del Tribunal Suprem des del 2002 i va firmar personalment les querelles contra govern català i mesa del Parlament català per delictes de rebel·lió. Com que les querelles finalment han recaigut a aquesta mateixa Sala per a instrucció i enjudiciament són els seus propis companys de tribunal els encarregats de decidir sobre la mateixa.

Pel que fa a Catalunya, el Tribunal Superior de Justícia, encarregat de jutjar les causes contra el govern català i els diputats catalans, estava presidit per Miguel Ángel Gimeno, de Jutges per la Democràcia, quan a finals del 2015 li finia el primer mandat. No va ser renovat, contra la tradició, i va ser nomenat en lloc seu un magistrat més conservador, Jesús M. Barrientos, qui havia aprofitat el hearing previ a la designació per expressar la seva preocupació pel procés independentista.

Totes aquestes consideracions es troben també recollides en els informes emesos pel GRECO⁸, el grup de treball contra la corrupció del Consell d'Europa del 2016 i el 2017 en què es critica que l'Estat espanyol no està fent res per posar remei a les mancances detectades reiteradament en els informes i que situen com a problema la falta d'independència del CGPJ,

⁷ <http://www.forojudicialindependiente.es/wpcontent/uploads/2016/11/LaindependenciadelPoderJudicialenEspan%CC%83a.QuejadeFJlalCCJE.pdf>

⁸ <https://rm.coe.int/16806ca04a>

l'opacitat dels nomenaments de l'alta magistratura i la falta d'una mínima independència de la fiscalia general de l'Estat.

El Tribunal Constitucional espanyol no és un òrgan jurisdiccional, no forma part de la planta judicial ni està pròpiament regulat per la mateixa llei que regula els jutges i magistrats. Els seus membres no és necessari que provinguin de la carrera judicial i són escollits directament pels òrgans de l'Estat (legislatiu central, executiu central i CGPJ). Va ser presidit en el període 2012-2017 per Francisco Pérez de los Cobos amb militància política al Partit Popular i germà de Diego Pérez de los Cobos, encarregat de coordinar l'operatiu policial de l'1-O i alt càrrec del govern central del PP. En l'actualitat per exemple és magistrat del Tribunal Andrés Ollero, que va ser durant disset anys diputat al Congrés dels Diputats pel Partit Popular.

El Tribunal Constitucional va ser a més modificat com a institució per ampliar-li competències d'execució de les seves decisions amb capacitat sancionadora i fins i tot de suspensió d'autoritats i càrrecs públics mitjançant la llei orgànica 15/2015. Aquesta reforma que va ser validada pel propi TC en sentència, malgrat els vots particulars de tres magistrats, ha estat profundament criticada per una part de la societat civil i per organismes del Consell d'Europa com la Comissió de Venècia. (<https://www.coe.int/bg/web/portal/-/critical-analysis-of-amendments-to-spain-s-constitutional-court-venice-commission>)

El març del 2017 el Ple del Parlament de Catalunya va aprovar una moció, la 107/XI per àmplia majoria, que denunciava l'existència d'una altíssima politització dels alts òrgans judicials espanyols, el Tribunal Constitucional i la fiscalia i plantejava que s'acostava a un estat de dret autoritari en relació als expedients vinculats a l'exercici del dret de l'autodeterminació de Catalunya.

2.4 FALTA D'INDEPENDÈNCIA DE LA FISCALIA

La Fiscalia no forma part del poder judicial però la seva actuació és clarament influent en el resultat de l'activitat jurisdiccional. Es tracta d'un òrgan jeràrquic al capdamunt del qual hi ha el fiscal general de l'Estat. Aquest càrrec és designat directament per l'executiu central i ha estat tradicionalment adjudicat a persones afins políticament al govern central.

L'abordatge de la política criminal en relació al cas català ha estat una de les qüestions centrals en la relació entre govern central i fiscalia general. El fiscal general Eduardo Torres Dulce va dimitir el desembre del 2014 per discrepàncies amb les instruccions que li donava el Ministre de Justícia sobre Catalunya. Va ser substituït per Consuelo Madrigal fins el novembre del 2016, moment en què no va ser renovada també per les seves discrepàncies amb el Ministeri. Martín Rodríguez Sol era fiscal en cap a Catalunya quan el 2013 va expressar públicament que els ciutadans de Catalunya tenien el dret a decidir sobre la independència. Va ser cessat fulminantment pel fiscal General de l'Estat.

3. UNA MIRADA CRÍTICA PER ENTENDRE EL MOMENT

La normalitat de l'excepció ha esdevingut un element central de la racionalitat política contemporània. L'excepcionalitat és permanent, ha perdut el seu caràcter temporal per esdevenir norma. És a dir, l'excepció és la norma⁹. Es governa recurrent a mesures extraordinàries com si fóssim en una crisi permanent. La matriu de dominació política avui manifesta aquesta tendència cap a l'estat d'excepció. La materialització¹⁰ de l'estat d'excepció és a on llei i fet es confonen, a on dret i excepció esdevenen indistingibles. S'estableix un espai que no està protegit per la llei. El sobirà, aquell que pot decidir sobre l'excepció, pot excloure de drets dins del camp del seu domini a aquelles persones o grups que consideri. El sobirà té la capacitat de reduir a l'altre a un subjecte de no drets. Per tant, un cop exclòs de la protecció de la llei, aquestes persones poden ser colpejades, denigrades, vexades... L'exemple més obvi seria l'aplicació de l'article 155 de la CE com a solució jurídica excepcional per a resoldre la mobilització del poble català contra la seva dominació. Paradoxalment, la solució als efectes de la dominació és més dominació. Aquest marc general, en el cas espanyol, s'afegeix a un problema d'autoritarisme que s'arrossega des de l'inici de la creació de l'Estat nació com l'entendem avui.

Sociològicament, ens explica el professor d'història del dret de la Universitat Pompeu Fabra Alfons Aragoneses¹¹ que l'Estat espanyol presenta la metàfora del palimpsest jurídic que aplicava el jurista Bonaventura de Sousa en relació a Moçambic. Ve a ser allò que en la reutilització dels pergamins a l'Edat Mitjana, com que eren molt escassos, s'esborrava el que s'hi havia escrit per escriure-hi de nou però sempre romanien part del text anterior. A l'Estat espanyol una determinada cultura jurídica i una manera d'entendre el dret entre els professionals de la justícia, jutges i fiscals, malgrat la normativització que suposa la Constitució, ha perviscut i continuarà pervivint. Sobretot de la mà dels jutges i fiscals, majoritàriament conservadors, i amb un esquema piramidal gerontocràtic, en què els jutges antics modulen sempre les decisions dels joves, i això permet la pervivència de la cultura jurídica del XIX en el marc d'una Constitució en el segle XXI.

La qüestió de l'independentisme no entra al Codi Penal espanyol fins a finals del segle XIX. És en aquell moment, amb el naixement del catalanisme polític, amb el memorial de greuges (1885), el missatge a la reina regent (1888) i les Bases per a una constitució regional catalana de Manresa (1892), es produeix un canvi en l'acció legislativa de l'Estat. Va ser la reforma del Codi Penal amb la Llei d'u de gener de 1900, que va introduir un tercer apartat dins de l'article 248 referent al delictes de rebel·lió que establia que també ho eren "*los ataques a la integridad de la Nación Española o a la independencia en todo o en parte de su territorio, bajo una sola ley fundamental y una sola representación de su personalidad como tal nación.*" A més disposava que si el delictes era comès per un periòdic amb escrits o dibuixos o per l'activitat de les associacions, es podrien suprimir les publicacions i tancar les entitats. Aquella reforma va permetre per exemple que el setembre de 1902 s'obrissin diligències penals contra els redactors d'un cartell convocant a un acte catalanista a Borrassà que acabava "*no dubtem que amb veritable unió i fe, en la causa nacional de Catalunya, la victòria serà nostra; mentrestant els nostres crits han de ser "Visca l'Autonomia i Visca Catalunya.*" Al redactor del text se li imputava un delictes de rebel·lió en considerar el fiscal que els crits amagaven: "*propósitos de despojar a los Ministros de la Corona de sus facultades constitucionales y atacan la integridad de la Nación Española*".

⁹ Agamben, Giorgio "Estado de Excepción" PreTextos, 2004.

¹⁰ Atilas, José "Apuntes para abandonar el derecho", Educación Emergente, 2016.

¹¹ Aragoneses, Alfons "Continuidad y discontinuidad del pasado en la justicia del presente" dins de "Derecho, memoria histórica y dictaduras" coord Federico Fernández-Crehuet López. Granada 2009.

Més endavant, el 1906, davant de l'atac dels oficials de la guarnició militar de Barcelona a la redacció del setmanari satíric *El Cucut* per un acudit sobre la derrota dels militars espanyols al Marroc, el règim va reaccionar, no pas imposant mesures de càstig per l'acte dels militars, si no promulgant la llei de jurisdiccions de 23 de març de 1906. Aquesta llei penal tipificava un nou delictes d'ultratge a la Nació espanyola i els seus símbols, himne i bandera, que penalitzava també l'apologia dels "delictes" i dels "delinqüents", cosa que afectava també les opinions expressades públicament o per premsa, directes, al·lusives i encobertes.

La dictadura de Primo de Rivera (1923-1930) va arrodonir aquella llei establint que els delictes contra la seguretat i "*la Unidad de la Patria*" serien jutjats sempre en Consells de guerra, prohibint el català en actes públics i castigant també "*la difusión de las ideas separatistas por medio de la enseñanza o la predicación de doctrinas.*" Aquest sistema pervers va ser derogat per la República (1931-1939) i restituit per la dictadura franquista (1939-1978) amb els tribunals militars com a eina bàsica de persecució política. Durant el franquisme van instruir-se desenes de milers de procediments, el gruix dels quals en el període anterior a 1945, amb més de 3300 execucions, amb condemna la majoria d'elles per delictes de rebel·lió. Aquesta idea va construir-se sobre una particular interpretació que va entendre que aquells que defensaren la República espanyola s'havien "rebel·lat" contra el règim militar establert precisament pels autèntics rebels. En la part final del franquisme va entrar en joc simultàniament a la jurisdicció militar, el Tribunal d'Ordre Públic (1963-1977) encarregat de jutjar els delictes de sedició, rebel·lió, desordres públics i propaganda il·legal. Aquest Tribunal va ser reconvertit en l'Audiència Nacional a partir de 1977.

La Transició recull via l'article 2 de la Constitució aquests principis essencials d'unitat de la Nació espanyola i assumeix de forma acrítica el bagatge jurídic i judicial amb plena continuïtat, a diferència de la ruptura que sí que s'havia produït amb la proclamació de la segona República. Des de llavors i durant molts anys la lluita contra l'independentisme basc ha estat un autèntic laboratori on han coexistit mesures de lluita contra el terrorisme amb autèntiques expressions d'autoritarisme com el tancaments de diaris i les il·legalitzacions de partits polítics.

El Codi Penal de 1995 va voler introduir via esmena del Senat el requisit de l'ús de la violència per definir el delictes de rebel·lió. Tanmateix això no ha impedit que hagi estat utilitzat precisament aquest concepte, que permet penes de fins a 25 anys de presó, en les querelles formulades pel fiscal general de l'Estat contra el Govern de Catalunya i la Mesa del Parlament pel procés independentista utilitzant a més jurisdiccions especials (el Tribunal Suprem en lloc del Tribunal Superior de Justícia per als aforats i l'Audiència Nacional en lloc dels jutjats de Barcelona per als no aforats). Aquest plantejament ha estat duríssimament criticat per un gruix importants dels catedràtics i professors de dret penal de l'Estat en el manifest "*Legalidad penal y proceso independentista*" impulsat pels catedràtics de Madrid i Granada Javier Álvarez i María Luisa Maqueda¹².

Tot aquest procés dels últims temps posa de manifest d'una banda una continuïtat de l'actuació de l'Estat en respondre a les reivindicacions nacionals de Catalunya amb mesures legislatives i judicials d'ordre penal amb una minva de l'abast de la llibertat d'expressió i l'acció política quan es tracta del catalanisme, que apropa cada vegada més la monarquia actual amb el sistema a democràtic de la monarquia de la Restauració de fa més de cent anys, gens respectuosa amb els drets de llibertat política.

⁹ https://www.peticiones24.com/legalidad_penal_y_proceso_independentista

4. INVENTARI DE LA REPRESSIÓ ESTATAL CONTRA L'INDEPENDENTISME

4.1 REPRESSIÓ ESTATAL EN EL MARC DE L'EXERCICI DEL DRET A L'AUTODETERMINACIÓ EN LES INSTITUCIONS

1.- **El procediment pel 9-N.** Durant l'any 2014 el govern de la Generalitat va preparar una consulta no vinculant sobre la relació de Catalunya amb l'Estat espanyol a celebrar el dia 9 de novembre. En les setmanes prèvies i a instància del govern central, el Tribunal Constitucional va suspendre la consulta i va requerir el govern de la Generalitat que aturés la convocatòria. El dia 9 de novembre la consulta es va dur a terme amb protagonisme de persones voluntàries utilitzant les infraestructures i mitjans que havia proporcionat a l'efecte el Govern de la Generalitat. Hi van haver quasi 7000 meses de votació i hi van participar un total de 2.035.290 persones. El president de la Generalitat, Artur Mas, el conseller de Presidència Francesc Homs, la consellera d'Ensenyament Irene Rigau i la consellera de Governació, Joana Ortega van ser acusats pel Ministeri Fiscal donant lloc a dos procediments diferents atès el fet que Francesc Homs era membre del Congrés dels Diputats en el moment del judici.

En el procediment contra Artur Mas, Joana Ortega i Irene Rigau a la Sala Civil i Penal del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (PA 1/2016) van formular acusació el Ministeri Fiscal i també una acusació popular instada per sindicats de la policia espanyola. El Tribunal va dictar sentència el 13 de març del 2017 condemnat els tres acusats per un delictes de desobediència a l'autoritat a una pena de multa de 36.000, 30.000 i 24.000 euros respectivament i una inhabilitació de dos anys per a l'exercici de cap càrrec o funció pública. Els acusats van ser absolts del delictes de prevaricació. Va ser redactor de la sentència el president del TSJ de Catalunya. Aquesta sentència va ser recorreguda i es troba pendent de sentència definitiva per part del Tribunal Suprem.

En el procediment contra Francesc Homs a la Sala Segona del Tribunal Suprem (Causa especial 3/20249/2016) va formular acusació el Ministeri Fiscal. El Tribunal va dictar sentència el 22 de març del 2017 condemnant-lo a una multa de 30.000 euros i a inhabilitació d'un any i un mes per a l'exercici de càrrec públic. La sentència no admet cap recurs perquè és dictada en primera instància pel màxim òrgan de la judicatura espanyola. La sentència va ser redactada pel president de la Sala Segona del Tribunal Suprem.

Durant l'any 2017 i a instància de les entitats unionistes Societat Civil Catalana i Asociación de Abogados Catalanes, el Tribunal de Comptes ha obert un expedient de responsabilitat comptable en què reclama a Artur Mas, Francesc Homs, Joana Ortega Irene Rigau i sis alts funcionaris del seu govern les despeses derivades de l'organització de la consulta del 9 de novembre del 2014 que han estat fixades cautelarment en 5.400.000 euros i que han estat executades contra els patrimonis dels investigats sense que hi hagi encara resolució definitiva al respecte i sense que els hagués estat reclamada cap quantitat en els procediments penals de què van ser objecte els quatre afectats.

L'obertura d'aquest procediment va ser dictada per Margarita Mariscal de Gante, ara membre del Tribunal de Comptes i que va ser Ministra de Justícia entre 1996 i 2000 en el govern del Partit Popular.

2.- Querella contra Meritxell Borràs pels preparatius del referèndum. Arran de la publicació d'un anunci d'acord marc per la compra d'urnes per a les eleccions al Parlament de Catalunya per part del Departament de Governació de la Generalitat de Catalunya, la fiscalia va interposar una querella per desobediència a l'autoritat, prevaricació i malversació de recursos públics contra Meritxell Borràs, consellera de Governació, i Francesc Esteve, secretari general del Departament. La Sala Civil i Penal del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya va admetre la querella i va ordenar la investigació, són les diligències prèvies 3/2017 d'aquest Tribunal.

3- Querella contra la Mesa per la llei del referèndum. El dia 6 de setembre del 2017 el Ple del Parlament de Catalunya va votar i aprovar la llei del referèndum d'autodeterminació. La fiscalia va interposar el dia 12 de setembre una nova querella contra la presidenta Forcadell i els membres de la Mesa Simó, Barrufet, Nuet i Guinó per desobediència a l'autoritat i prevaricació, una querella que va ser admesa al mateix dia per part de la Sala Civil i Penal del TSJ i que va ser acumulada a les dues causes relatives a incompliments de les decisions del Tribunal Constitucional sobre debats al Parlament com la votació de les conclusions de la comissió del procés constituent o les resolucions sobre el referèndum. Finalment aquests tres procediments han estat remesos al Tribunal Suprem per a un enjudiciament conjunt amb la causa especial 20907/2017.

4- Querella contra el govern pels preparatius del referèndum.- Acte seguit a l'aprovació de la llei del referèndum d'autodeterminació, els membres del govern de la Generalitat de Catalunya van dictar els decrets de convocatòria del referèndum de l'1 d'octubre i de mesures complementàries, assumits de forma col·legiada. Per aquest motiu el dia 12 de setembre del 2017 el fiscal superior de Catalunya va interposar una querella contra tots els consellers i conselleres, inclosos el president i el vicepresident per delictes de desobediència a l'autoritat, prevaricació i malversació de recursos públics. Aquesta querella, admesa el mateix dia de la seva presentació, com a diligències indeterminades 41/2017, va acumular-se a la querella ja oberta contra Meritxell Borràs i Francesc Esteve, les diligències prèvies 3/2017, instruïdes per la magistrada Mercedes Armas.

5.- Querella contra la sindicatura electoral. Amb la suspensió per part del Tribunal Constitucional de forma cautelar de la llei del referèndum d'autodeterminació i dels decrets aprovats pel govern, el Tribunal va suspendre també la designació dels membres de la sindicatura electoral que havien estat aprovats pel Parlament en la sessió del 6 de setembre per actuar com a òrgan de control electoral per al referèndum del dia 1 d'octubre. Els membres de la sindicatura van acceptar la designació del parlament i van treballar en aquest càrrec sense remuneració durant uns dies fins que van ser cessats i requerits d'abstenir-se d'actuar per part del Tribunal Constitucional. Tot i que la sindicatura no va realitzar les funcions inicialment previstes més enllà de mitjan setembre ni el dia de la votació ni tampoc en la funció de proclamació dels resultats, la fiscalia va interposar una querella el 14 de setembre contra els cinc membres titulars de la sindicatura pels delictes de desobediència, usurpació de funcions i malversació de recursos públics. El Jutjat d'Instrucció núm. 15 de Barcelona va obrir diligències prèvies 974/2017 en les quals han prestat declaració com a investigats els membres de la sindicatura, que manté obert per investigació el procediment. A més, el Tribunal Constitucional havia imposit multes diàries coercitives a cadascun dels membres de la sindicatura de 12.000 euros.

6.- Investigació de 712 alcaldes.- El 13 de setembre la fiscalia general de l'Estat va ordenar a les quatre fiscalies provincials de Girona, Barcelona, Lleida i Tarragona que citessin a declarar com a investigats per un delictes de desobediència els 712 alcaldes que havien comunicat a la Generalitat la seva disposició a deixar locals per a la celebració del referèndum de l'1 d'octubre. La imputació era per desobediència a les decisions adoptades pel Tribunal Constitucional. Entre aquests alcaldes citats -a Catalunya hi ha 947 municipis- hi ha l'alcaldia de Badalona (215.634 habitants), Sabadell (208.246 habitants), Girona (98.255 habitants)... Les primeres declaracions van ser el dia 18 de setembre i es van anar succeint en els dies posteriors, malgrat que alguns alcaldes no hi van comparèixer i que la fiscalia no va arribar a citar-los tots. Aquestes diligències d'investigació de la fiscalia no han estat judicialitzades.

En algunes d'aquestes citacions a fiscalia, els citats no van poder accedir al contingut de l'expedient previ al moment de la seva declaració perquè l'expedient no es trobava ni tan sols físicament en la pròpia fiscalia, tal com va ser denunciat per exemple pels sis alcaldes citats a la Fiscalia de Balaguer el dia 20 de setembre del 2017.

7.- Querella contra les entitats municipalistes. El 14 de setembre la fiscalia va interposar una querella contra Neus Lloveras, alcaldessa de Vilanova i la Geltrú i presidenta de l'Associació de Municipis per la Independència, i Miquel Buch, alcalde de Premià de Mar i president de l'Associació Catalana de Municipis, pels delictes de desobediència, malversació de recursos públics i prevaricació. Els fets imputats són l'enviament per part d'aquestes entitats als ajuntaments adherits de correus electrònics amb posterioritat a la suspensió de l'1-O per part del Tribunal Constitucional en què o bé preguntaven per la disponibilitat de locals de cara al referèndum o bé transmetien informes jurídics que avalaven una interpretació favorable a la legalitat del referèndum. La querella també sol·licitava el tancament de les pàgines web d'ambdues associacions. El Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, competent perquè Neus Lloveras era diputada al Parlament de Catalunya, va admetre a tràmit la querella sense acordar cap mesura cautelar. Es troba pendent de citar els investigats a declarar.

8.- Operació Anubis. - El dia 20 de setembre la Guàrdia Civil procedia a la detenció de 20 persones i la realització de 41 escorcolls en el marc de l'operació Anubis ordenada pel Jutjat d'Instrucció núm. 13 de Barcelona en les DP 118/2017. Entre els detinguts el secretari general d'Economia, Josep M. Jové, el secretari d'Hisenda, Lluís Salvadó, el secretari general de Treball, Lluís Ginesta, dos responsables del CTTI, David Franco i David Palanques, o l'encarregat de comunicació del Departament de Governació Joan Ignasi Sánchez. Entre els escorcolls, les seus del Departament d'Economia i de Treball o la Secretaria d'Hisenda. Tots els detinguts van ser posats en llibertat per part del jutjat d'instrucció pendents dels resultats de la investigació que es troba oberta i que ha estat secreta durant molts mesos i en el marc de la qual han estat intervingudes les comunicacions del Govern en els àmbits investigats.

Aquest expedient judicial s'inicia amb la denúncia d'un particular contra el senador d'ERC Santiago Vidal per les seves manifestacions en diversos actes públics sobre les gestions que estava realitzant el govern de la Generalitat per preparar la independència. Amb la instrucció s'hi va afegir una querella contra Carles Viver Pi-Sunyer, director de l'Institut d'Estudis de l'Autogovern i va acabar investigant també els preparatius per a la realització del referèndum de l'octubre del 2017, que és l'objecte principal de la investigació ara mateix que se segueix pels delictes de desobediència, malversació de recursos públics i prevaricació. Això és així tot i que durant el juliol del 2017 davant d'una petició de la CUP d'accedir a l'expedient havia manifestat el propi jutge que *"esta causa no tiene por objeto la organización política ni la convocatoria de un referendun ni es una causa general contra los que directa o indirectamente tuvieran interés en él"*. Aquest expedient segueix obert.

9.- Procediment pels fets de la conselleria d'Economia. Arran de l'Operació Anubis abans relatada, el dia 20 i 21 de setembre van produir-se concentracions de protesta per aquest operatiu policial. La més nombrosa va produir-se durant tot el dia 20 i la nit del 20 al 21 a la Rambla Catalunya de Barcelona davant de la seu de la conselleria d'Economia. Aquesta concentració conformatada per milers de persones era simultània a l'actuació de la comissió judicial del jutjat núm. 13 i va generar petits danys a tres vehicles policials de la Guàrdia Civil. Aquest fet va ser interpretat pel Jutjat Central d'Instrucció núm. 3 de l'Audiència Nacional com a constitutiu d'un delictes de sedició (DP 82/2017) perquè s'establí la tesi que la societat civil organitzada mitjançant aquestes manifestacions massives buscava *"conseguir la celebración del referéndum y con ello la proclamación de una república catalana, independiente de España, siendo conscientes de que desarrollaban una actuación al margen de las vías legales, impidiendo la aplicación del ordenamiento jurídico en su conjunto y, en particular, de la norma fundamental de todos los españoles, la Constitución"*¹³.

La instructora va entendre que els presidents de les entitats sobiranistes convocants, provinents de la societat civil, Jordi Cuixart d'Òmnium Cultural i Jordi Sànchez, van participar activament en aquesta convocatòria com a principals promotors i directors, i va acordar el seu ingrés a presó el dia 16 d'octubre del 2017 després que compareguessin voluntàriament a l'Audiència Nacional. En aquest mateix expedient va imputar el cap dels Mossos d'Esquadra, el major Josep Ll. Trapero, i la intendent del mateix cos Teresa Laplana, en entendre que la seva omissió el dia dels fets havia contribuït voluntàriament a la materialització d'aquestes concentracions. La magistrada després de prendre'ls declaració va acordar la llibertat dels responsables policials amb mesures cautelars. A finals de novembre, el Tribunal Suprem va demanar a l'Audiència Nacional que li remetés la part de l'expedient relativa als dos encausats presos que va ser acumulada a la causa 20907/2017 que se segueix per un delictes de rebel·lió contra el govern català i contra la mesa del Parlament.

10.- Querella per rebel·lió a l'Audiència Nacional.- En el marc de les diligències anteriors, les DP 82/2017, el fiscal general de l'Estat va interposar una querella contra tots els membres del govern de la Generalitat (consellers i conselleres, vicepresident i president) per un delictes de rebel·lió un cop realitzat el referèndum i sobretot proclamada la República Catalana el dia 27 d'octubre. La magistrada Carmen Lamela va poder citar només una part del govern (ja que el president i quatre consellers es trobaven a Brussel·les) per al dia 2 de novembre i després de prendre'ls declaració va acordar l'ingrés a presó d'Oriol Junqueras, Jordi Turull, Raül Romeva, Josep Rull, Dolors Bassa, Meritxell Borràs, Joaquim Forn i Carles Mundó, en règim de presó provisional imputats per delictes de rebel·lió, sedició i malversació de recursos públics. El conseller Santi Vila, que havia dimitit abans de la declaració d'independència va ser posat en llibertat previ abonament d'una fiança de 50.000 euros.

La tesi mantinguda per la jutgessa pivota sobre la idea que *"tras las elecciones autonómicas de Cataluña de 27 de septiembre del 2015, el gobierno de coalición formada por Junts pel Sí (...) y la CUP, hicieron público que su objetivo era lograr la independencia de Cataluña en dieciocho meses, realizando un referéndum sobre esta cuestión previamente; y si el referéndum era positivo se declararían la independencia"*. (...) *"incluso contemplando la posibilidad (...) de un conflicto democrático de amplio apoyo ciudadano, orientado a generar inestabilidad política y económica que forzara al Estado a aceptar la negociación de la separación o en su defecto un referéndum forzado que igualmente les permitiera declarar la independencia"*¹⁴. L'objecte d'investigació i d'incriminació no és cap altre que el full de ruta públic desenvolupat pel govern per a l'assoliment democràtic de la República catalana. A finals de novembre, el Tribunal Suprem va demanar a l'Audiència Nacional que li remetés la part de l'expedient relativa als consellers i vicepresident presos

¹³ De la interlocutòria de 16 d'octubre del 2017 de presó de Jordi Cuixart i Jordi Sànchez dictada per la magistrada Carmen Lamela Díaz.

¹⁴ Interlocutòria de presó del vicepresident i els consellers de 2 de novembre del 2017 dictada per la jutgessa Carmen Lamela Díaz.

que va ser acumulada a la causa 20907/2017 que se segueix per un delictes de rebel·lió contra la mesa del Parlament.

11.- Querella per rebel·lió al Tribunal Suprem. La fiscalia general de l'Estat també va interposar una querella pels delictes de rebel·lió, sedició i malversació de recursos públics contra els membres de la Mesa del Parlament que havien autoritzat la votació de les resolucions entre les quals hi havia la proclamació de la república catalana. En ser aforats encara, malgrat l'aplicació de l'article 155 CE, el Tribunal Suprem va declarar-se competent (contradient el criteri establert fins el moment que els aforats eren investigats pel Tribunal Superior de Justícia de Catalunya) i va obrir la causa especial 20907/2017 citant com a investigats per aquests delictes la presidenta del Parlament Carme Forcadell, el vicepresident Lluís Guinó, l'exvicepresident Lluís Corominas, i els secretaris Anna Simó, Ramona Barrufet i Joan Josep Nuet. El magistrat instructor, Pablo Llarena, va acordar la seva posada en llibertat previ ingrés de fiances de 150.000 euros a 25.000, tret de per a Joan Josep Nuet. El magistrat assumeix la tesi de la fiscalia, centrant el debat en l'exercici del dret a l'autodeterminació. *“Es evidente que nunca los promotores del procedimiento para la independencia pudieron confiar que su objetivo prosperara por la senda legal. Consecuentemente los querellados sólo podían aspirar a conseguir sus aspiraciones mediante dos instrumentos.*

El primero consistiría en una vía negociada con el Gobierno estatal. En todo caso, la posibilidad queda desvirtuada (...) porque el artículo 2 de la CE dispone (...) la indisoluble unidad de la Nación española. (...) En todo caso, puesto que el resultado que iba a aportar, no podía contar con el reconocimiento del ordenamiento jurídico vigente resulta fundada la consideración acusatoria que la intención de los impulsores del proceso no podía ser otra que alcanzar una situación de hecho para después lograr imponer su aceptación política. (...) solo sería alcanzable mediante la incorporación de un nuevo elemento, concretamente, una movilización ciudadana.¹⁵”

El magistrat Llarena a finals de novembre va acumular a la seva causa especial la part de l'expedient de l'Audiència Nacional relativa a imputats presos (Jordi Sánchez, Jordi Cuixart, consellers i vicepresident), als quals va citar i prèvia comprovació d'acatament de la Constitució Espanyola va posar en llibertat parcialment el dia 4 de desembre del 2017 amb fiances de 100.000 euros. Concretament va mantenir en presó el vicepresident Oriol Jonqueras, el conseller d'Interior Joaquim Forn i els líders de la societat civil Jordi Cuixart i Jordi Sánchez. La interlocutòria dictada per aquest magistrat per mantenir la presó¹⁶ expressa de forma clara que la conducta investigada és l'independentisme quan diu *“en el caso analizado, concurren los elementos que permiten establecer, respecto de todos los investigados, un juicio razonable de riesgo de reiteración delictiva. De un lado, todos los investigados en el procedimiento compar-ten –y reconocen que todavía mantienen– la misma aspiración que impulsó el comportamiento que se investiga, esto es, la voluntad de que el territorio de la Comunidad Autónoma en la que residen, constituya la base territorial de una nueva República.”*

¹⁵ Interlocutòria de 9 de novembre de llibertat dels membres de la mesa dictada per Pablo Llarena

¹⁶ Interlocutòria de 4 de desembre de manteniment de presó per Pablo Llarena

4.2 REPRESSIÓ ESTATAL EN EL MARC DE L'EXERCICI POPULAR DEL DRET A L'AUTODETERMINACIÓ, PREPARACIÓ I CELEBRACIÓ DEL REFERÈNDUM DE L'1 D'OCTUBRE

12.- La instrucció 2/2017 de la fiscalia superior. El fiscal superior de Catalunya el dia 8 de setembre del 2017, un cop aprovades les lleis de referèndum i de transitorietat els dies anteriors pel Parlament de Catalunya, basant-se en la jurisprudència del Tribunal Constitucional va ordenar a Guàrdia Civil, Policia Nacional i Mossos d'Esquadra que procedissin a dur totes les diligències necessàries per impedir la celebració del referèndum. A més, partint de la consideració que qualsevol acte fins i tot dut a terme per un particular que anés dirigit a la preparació o celebració del referèndum d'autodeterminació seria considerat indiciari d'un delictes de desobediència. Aquesta instrucció va comportar que per part de Guàrdia Civil i Policia Nacional durant els dies de la campanya electoral del referèndum procedissin al comís de milers de cartells i material de propaganda relativa a l'opció del "sí" en el referèndum als carrers aturant, identificant i incautant als grups de ciutadans encartellant i també als magatzems. Per posar només un exemple, el dia 15 de setembre la Guàrdia Civil va entrar en una impremta de Barcelona de la qual es va endur uns 43.000 cartells de campanya del referèndum. No ens consta que aquestes incautacions s'hagin judicialitzat ni tampoc formalitzat en cap procediment administratiu.

13.- Escorcolls d'imprentes. El dia 9 de setembre i en compliment de la instrucció esmentada la Guàrdia Civil va entrar a la redacció del setmanari El Vallenc de Valls per a dur a terme un escorcoll, que havia estat acordat pel Jutjat de Guàrdia de Tarragona a petició de la pròpia fiscalia, a la recerca d'informació vinculada als preparatius del referèndum. La Guàrdia Civil també va entrar en aquella data a la impremta Indugraf Offset de Constantí. El 15 de setembre la Guàrdia Civil va escorcollar tres imprentes ubicades a l'Hospitalet de Llobregat, Sant Feliu de Llobregat i el barri de Poblenou a Barcelona. El 20 de setembre va ser escorcollada una altra impremta a Bigues i Riells.

14.- Entrada a mitjans de comunicació. Arran de la querella presentada per la fiscalia contra el govern en pes per l'organització del referèndum, en les DP 3/2017 del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya i a instàncies de la mateixa fiscalia, el Tribunal va acordar com a mesures cautelars el 13 de setembre la suspensió de diferents pàgines web informatives del referèndum (com garanties.cat) i va prohibir la difusió de propaganda institucional fins i tot en mitjans de comunicació privats. La desatenció d'alguns mitjans a aquesta instrucció va comportar la visita d'agents de la Guàrdia Civil amb identificació dels periodistes que treballaven en les corresponents redaccions dels mitjans Nació Digital, El Punt Avui, Racó Català, Elnacional, Vilaweb i Llibertat.cat.

L'Anuari Media Cat ha elaborat un informe¹⁷ sobre les vulneracions de la llibertat d'expressió patides per mitjans de comunicació, periodistes o altres informacions reportades al Mapa col·laboratiu de la censura 2017 entre el 6 de setembre - Ple d'aprovació de les Lleis del Referèndum i de Transitorietat - i l'1 de novembre - un mes després del referèndum -. Les fonts, contrastades, provenen d'entrades realitzades pels mitjans de comunicació afectats o d'informacions a les xarxes.

L'informe recull 110 casos en només dos mesos, 63 dels quals afecten directament a periodistes o mitjans de comunicació, 33 dels quals són agressions, intimidacions o amenaces que augmenten especialment a partir del 20 de setembre i que pateixen amb major mesura la

¹⁷ https://www.media.cat/wp-content/uploads/2017/12/Informe_1-O_CAT.pdf

televisió i la ràdio pública. El mateix 1 d'octubre es registren dues agressions a periodistes perpetrades pels cossos de seguretat de l'Estat.

L'informe també exposa 11 casos vinculats a resolucions judicials i actuacions dels cossos policials de l'Estat que obstrueixen el lliure exercici de la premsa.

La resta de 47 entrades fan referència a casos que no afecten directament a la premsa, però que fan referència al tancament de pàgines web tant institucionals com de particulars.

15.- Suspensió de pàgines web. En els dies previs al referèndum, centenars de pàgines web van ser clausurades en una actuació combinada de la fiscalia, els cossos policials espanyols, el Jutjat d'Instrucció núm. 13 en la causa contra el referèndum i el propi Tribunal Superior de Justícia de Catalunya. Certament el tancament d'alguns dominis havia estat acordat pel TSJ però la majoria de la clausura va ser molt més extensa sense explicacions ni tampoc lloc on saber on demanar-les atès que no apareixien relacionades en cap resolució motivada ni administrativa ni judicial, com per exemple en el cas del web de l'organització antirepressiva de l'esquerra independentista Alerta Solidària.

També aquells dies, deu persones han estat citades a les comissaries de Girona i Barcelona per haver duplicat les webs suspeses investigades per un delictes de desobediència. El Partit Pirata va formular denúncia sobre aquesta qüestió a la DG de Xarxes, Continguts i Tecnologies de la Comissió Europea, denúncia acceptada en data 31 d'octubre amb referència CHAP 2017 02960.

16.- La repressió policial contra els col·legis electorals el dia 1 d'octubre. En data 27 de setembre del 2017 la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya va dictar una interlocutòria en el marc de les diligències prèvies 3/2017 per la qual s'ordenava a la Policia Nacional, la Guàrdia Civil i els Mossos d'Esquadra impedir la utilització de locals per a la celebració del referèndum de l'1 d'octubre convocat pel Govern de la Generalitat de Catalunya. Concretament la resolució, que va ser recorreguda pel Govern de la Generalitat i que no era ferma en data 1 d'octubre, habilitava les Forces i Cossos de Seguretat esmentats a impedir l'obertura dels locals, a clausurar-los i a requisar el material que s'hi trobés que pogués ser utilitzat per la celebració del referèndum; també feia esment a la necessitat de respectar altres activitats que s'estiguessin duent a terme en els esmentats locals. La referida resolució no habilitava a cap mena d'actuació en relació a les persones que es trobessin en els esmentats locals, ni deixava en suspens en cap moment el dret fonamental de reunió. Tampoc habilitava ni al desallotjament ni a la utilització de cap mena de força sobre els ciutadans allí reunits.

En aquest marc els responsables dels cossos policials de la Guàrdia Civil i de la Policia Nacional, sense cap mena de justificació, sense cap mena de ponderació de drets ni respecte als principis rectoris de l'actuació policial (art. 5.2.c llei 2/1986 de forces i cossos de seguretat) i sense cap mena d'habilitació legal al respecte en els dies o hores prèvies a l'inici de la jornada electoral, van decidir desplegar una estratègia de càstig col·lectiu cap a la població que es trobava reunida en els punts de votació per la seva posició de defensa del dret de vot en el referèndum d'autodeterminació convocat per aquella data infligint-los tota mena de comportaments violents directament amb els peus o mans dels agents o mitjançant la utilització de les defenses reglamentàries, de pilotes de goma o de gas lacrimogen amb la voluntat específica de generar-los patiments físics i mentals i d'humiliar als directament afectats com a tots aquelles altres persones participants en les mobilitzacions de defensa del dret de vot que s'estaven produint en més de 2000 punts arreu de Catalunya.

La violència física i psíquica desplegada, que va ser continuada i durant tota la jornada electoral, no era ni tan sols instrumental a un pla ordenat de tancament progressiu de col·legis electorals, que d'altra banda no es va aconseguir, sinó que cercava el càstig col·lectiu mitjançant la transmissió d'un sentiment de pànic i de xoc emocional cap a la ciutadania compromesa amb la defensa del dret de vot en el referèndum. Cal esmentar que malgrat que el criteri del caràcter indiscriminat de l'actuació policial afavoria la sensació de càstig col·lectiu, sí que determinats col·legis electorals que van ser objecte de repressió policial van ser escollits pel seu significat polític: els col·legis on votaven les dues primeres autoritats del país (Sant Julià de Ramis en el cas del president Puigdemont i l'escola Nostra Llar de Sabadell en el cas de Carme Forcadell o el CEIP Verd de Girona que és l'escola on estudien les filles del president de la Generalitat).

Que l'actuació va ser desproporcionada, brutal i injustificada, i va posar en risc i afectar directament la integritat física i també psíquica de la gent pacíficament congregada, que en cap cas tenien el dret de reunió suspès, i que s'estaven limitant a defensar públicament el seu dret a vot, és quelcom constatat per diversos actors externs com Human Rights Watch¹⁸, Amnistia Internacional¹⁹, l'Assemblea del Consell d'Europa o diversos diputats del Parlament de Westminster que van ser presents a les votacions.

De les imatges i testimonis que mitjans de comunicació i informes internacionals han recollit, es desprèn clarament que, en moltes ocasions, els agents actuants van escollir durant la intervenció a diferents col·legis electorals, com a víctimes de la seva violència física i psíquica desproporcionada, i com a destinatàries del càstig que volien infligir, **les dones** presents en els col·legis electorals, i que durant l'actuació, a part d'aprofitar-se del desavantatge físic evident amb les destinatàries per a exercir una major brutalitat, van portar a terme conductes abusadores, realitzant a aquestes tocaments de caràcter sexual, per agreujar el seu patiment i el dels seus familiars que es trobaven al lloc dels fets, perseguint així dues finalitats ben diferenciades: infligir un especial càstig a les dones, aprofitant la més gran facilitat que proporciona la diferència física existent amb els agents actuants i l'especial vexació i humiliació que produeix ser víctima, en públic, de tocaments violents de caràcter sexual; i aconseguir, a la vegada, provocar l'acció de defensa de familiars i amics que acompanyaven a aquestes víctimes escollides, per així crear i provocar situacions de contacte físic amb els agents les estaven maltractant, i vexant, en les que pretesament justificar la continuació de la intervenció²⁰.

Hem elaborat un petit quadre de les intervencions policials que van utilitzar violència contra les persones reunides en els col·legis electorals. Es tracta d'un llistat provisional d'aquelles poblacions que bé perquè hem tingut accés a denúncies judicials bé perquè hi ha proves documentals a la xarxa, es pot establir amb claredat la utilització de violència per part dels cossos policials. Hi hagué altres intervencions policials contra els col·legis el dia 1 d'octubre i per tant aquesta llista pot ser ampliada en un futur.

¹⁸ <https://www.hrw.org/es/news/2017/10/12/espana-la-policia-utilizo-la-fuerza-de-manera-excesiva-en-cataluna>

¹⁹ <https://www.es.amnesty.org/en-que-estamos/noticias/noticia/articulo/1-oamnistia-internacional-denuncia-uso-excesivo-de-la-fuerza-por-parte-de-policia-nacional-y-guar/>

²⁰ Per exemple la denúncia amb núm. 806968/2017 AT USCGIRONA

MUNICIPI (nombre d'habitants)	COS POLICIAL	ARMES ESPECIALS
Alt Camp Vilabella (760) Cabra del Camp (1113)	Guàrdia Civil Guàrdia Civil	
Alt Empordà Garrigàs (435)	Guàrdia Civil	
Anoia Sant Martí Sesgueioles (371)	Guàrdia Civil	
Bages Callús (2.052) Castellgalí (1995) Fonollosa (251) Sant Joan de Vilatorrada (10.759)	Guàrdia Civil Guàrdia Civil Guàrdia Civil Guàrdia Civil	
Baix Camp Mont-roig del Camp (11.521)	Guàrdia Civil	Gas lacrimogen
Baix Ebre Roquetes (8.165)	Guàrdia Civil	
Baix Empordà La Tallada d'Empordà (451)	Guàrdia Civil	
Baix Llobregat Sant Andreu de la Barca (27.434) Sant Esteve Sesrovires (7.644)	Guàrdia Civil Guàrdia Civil	
Barcelonès L'Hospitalet de Llobregat (254.804) Barcelona (1.608.746)	CN Policia CN Policia	Bales de goma
Conca de Barberà Sarral (1.587)	Guàrdia Civil	
Gironès Aiguaviva (763) Girona (98.255) Sant Julià de Ramis (3.455)	Guàrdia Civil CN Policia Guàrdia Civil	Gas lacrimogen
Maresme Dosrius (3.697)	Guàrdia Civil	
Montsià Sant Carles de la Ràpita (14.718)	Guàrdia Civil	

La Noguera Menàrguens (847) Ponts (2.638)	Guàrdia Civil Guàrdia Civil	
Pla de l'Estany Esponellà (456)	Guàrdia Civil	
Ribera d'Ebre Móra la Nova (3.104)	Guàrdia Civil	
El Segrià Alcarràs (9.297) Lleida (138.144)	Guàrdia Civil CN Policia	
El Tarragonès Renau (148) Tarragona (131.094)	Guàrdia Civil CN Policia	
Vallès Occidental Castellbisbal (12.277) Sabadell (208.246)	Guàrdia Civil CN Policia	
Vallès Oriental Campins (470) Vilalba Saserra (684)	Guàrdia Civil Guàrdia Civil	

Segons el Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya **1066 persones**²¹ van ser ferides per la violència policial als col·legis el dia 1 d'octubre d'acord amb la informació remesa pels seus professionals mèdics i sanitaris. De tots els lesionats cinc casos van ser catalogats com a greus: un cas d'infart agut de miocardi a la Mariola a Lleida, un cas de fractura del sòl orbitari i maxil·lar superior dret amb afectació del globus ocular a Barcelona (cas de Roger Espanyol que acabaria perdre la visió d'un ull per la lesió provocada per una pilota de goma), un cas de traumatisme cranioencefàlic i abdominal amb crisi hipertensiva també a Barcelona, un cas de traumatisme cranioencefàlic amb pèrdua de consciència a Girona i un cas de traumatisme d'espatlla dreta i traumatisme muscular de trapezi dret també a Barcelona.

En la resposta judicial hi ha disparitat de criteris en funció de cada partit judicial. Disposem d'informació sobre tres dels partits judicials amb més violència policial: Barcelona, Girona i Lleida.

En el partit judicial de Barcelona hi ha oberta una causa judicial per investigar els fets al Jutjat d'Instrucció núm. 7 de Barcelona malgrat l'oposició de la fiscalia. Ha acumulat totes les denúncies en un únic expedient les DP 1439/2017 amb peces separades per a cadascun dels col·legis electorals on es va produir violència policial. Es tracta de 26 col·legis electorals **130 persones lesionades denunciants**, desgranats en el moment d'obrir la causa d'aquesta manera:

- IES Jaume Balmes, c. Pau Claris, 121: 4 ferits
- Escola Prosperitat, c. del Molí, 59: 5 ferits
- Centre de Formació d'Adults Freire, c. Via Favència, 254: 1 ferit
- Escola Oficial d'Idiomes, Av. Jordà, 18: 4 ferits
- Escola Mediterrànea, passeig Marítim, 5: 16 ferits
- CEIP Tibidabo, c. Joaquim Valls, 21-23: 2 ferits

²¹ http://premsa.gencat.cat/pres_fsvp/docs/2017/10/20/11/15/232799c8-755f-4810-ba56-0a5bbb78609c.pdf

- CEIP Estel, c. Felip II, 49-51: 9 ferits (també s'han denunciat danys a les instal·lacions)
- IES Joan Fuster, Pç. Ferran Reyes, 2: 8 ferits
- CAP El Guinardó, c. Teodoro Llorente, 26: 10 ferits
- CEIP Ramon Llull, c. Consell de Cent, 490: 19 ferits
- Serveis Centrals del Departament d'Ensenyament, c. Via Augusta, 202: 6 ferits
- CEIP Aiguamarina, c. Casals i Cuberó, 265: 1 ferit
- CEIP Víctor Català, c. De la Font de Canyelles, 28: 1 ferit
- IES Pau Claris, Passeig de Lluís Companys, 18: 9 ferits
- CEIP Els Horts, rambla Prim, 217: 2 ferits
- CEIP Marenostrum, passeig Valldaura, 12: cap ferit
- Centre Educatiu Projecte, c. Yebra, 10: 4 ferits
- Escoles Pies de Sant Antoni, ronda de Sant Pau, 72: 4 ferits
- CEIP Àgora, c. del Marne, 2: 10 ferits
- Escola de Joves Trinitat Vella, c. Sunyol i Gras, 3: 1 ferit
- IES Joan Boscà, Av. Esplugues, 40 / Ausiàs March, Av. Esplugues, 38: 2 ferits
- CEIP Mas Casanovas, c. Mas Casanovas, 61-63: 1 ferit
- CEIP Tomás Moro, c. Miguel Hernández, 7-11: cap ferit
- CEIP Dolors Monserdà - Santa Pau, Av. Vallvidrera, 9: cap ferit
- CEIP Pau Romeva, c. Pisuerga, 1: 7 ferits
- Escola Infant Jesús, c. Aveni, r 19: 4 ferits.

En el partit judicial de Girona hi ha registrat al Jutjat d'Instrucció núm. 2 d'aquesta ciutat el resultat de les actuacions policials a Girona, Sant Julià de Ramis i Aiguaviva amb un total de 243 persones lesionades que han denunciat i han aportat informe mèdic. El Jutjat ha obert un expedient judicial per cada col·legi electoral afectat que ha donat lloc a les DP 1434/17 (Aiguaviva), 1518/17 (Sant Julià), 1440/17 (Narcís Xifra), 1513/17 (Taialà), 1511/17 (Pedret), 1512/17 (Ernest Lluch), 1525/17 (Verd), 1516/17 (Joan Bruguera) i 1514/17 (Dalmau Carles). Paral·lelament i en l'exercici de l'acusació popular els ajuntaments de Girona, Sant Julià i Aiguaviva han presentat una querella pels delictes de tortura, lesions i vulneració de drets fonamentals que ha estat acumulada a les DP 1511/2017. En tots aquests expedients el Jutjat està practicant les declaracions de les víctimes i ha demanat al CNP que informi sobre l'autoria dels fets i el desenvolupament dels mateixos.

En el partit judicial de Lleida el Jutjat que estava de guàrdia era el Jutjat d'Instrucció núm. 4. En la pròpia guàrdia va rebre una querella presentada per 37 víctimes del col·legi electoral situat als serveis territorials de Treball i Afers Socials a Lleida (DP 1415/2017) que va ser admesa a tràmit el passat 20 de novembre; una querella (DP 1343/2017) per una víctima del col·legi electoral de Cappont (ara al Jutjat d'Instrucció núm. 1) i una querella per 4 víctimes del col·legi electoral del CFA de la Mariola (DP 1344/2017) entre els quals hi ha un home evacuat en helicòpter a la UCI a Barcelona (ara al Jutjat d'Instrucció núm. 3). Tenim constància de l'existència d'una cinquantena de peticions al conjunt de la demarcació de Lleida per denúncies de ciutadans pels fets de l'1-O sense tenir referenciades les denúncies.

Paral·lelament el Jutjat d'Instrucció núm. 4 de Lleida ha obert una investigació contra els Mossos d'Esquadra per inactivitat el dia 1 d'octubre, fet que ha comportat dos escorcolls de la seva comissaria per part d'agents de la Guàrdia Civil. Procediments similars contra Mossos d'Esquadra s'han obert per denúncia per particulars en els següents Jutjats d'Instrucció: Cerdanyola núm. 7, Santa Coloma de Gramenet núm. 1, El Prat de Llobregat núm. 4, Gavà núm. 3, Vilanova i la Geltrú núm. 2, Sabadell núm. 2, El Vendrell núm. 3, Reus núm. 1, Gandesa i la Seu d'Urgell núm. 2, segons informació remesa pel Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.

4.3 REPRESSIÓ ESTATAL EN EL MARC DE L'EXERCICI EN LES INSTITUCIONS DE LA LLIBERTAT D'EXPRESSIÓ I DE PARTICIPACIÓ POLÍTICA

17.- La querella contra el procés constituent. Durant el primer semestre del 2016 en el Parlament de Catalunya va desenvolupar-se una comissió d'estudi relativa al procés constituent tal com s'havia acordat en la resolució 1/XI de 9 de novembre que havia obert la legislatura. La comissió en acabar la seva activitat va emetre unes conclusions sobre el procés constituent. El govern de l'Estat va instar el Tribunal Constitucional a ordenar la suspensió d'aquestes activitats, posició que va ser assumida pel Tribunal Constitucional que va ordenar el 19 de juliol del 2016 al Parlament que cessés en aquesta matèria. En la sessió del Ple del Parlament de 26 de juliol dos grups parlamentaris van sol·licitar modificar l'ordre del dia i incloure la votació de les conclusions de la comissió d'estudi del procés constituent. La presidenta del Parlament, Carme Forcadell, va accedir-hi. La fiscalia va formular querella contra Carme Forcadell per un delictes de desobediència a l'autoritat i prevaricació davant del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya que va citar-la com a investigada en el marc del procediment 1/2016 de la Sala Civil i Penal.

18.- Cas Joan Coma.- Joan Coma és regidor de l'Ajuntament de Vic (43.287 habitants) que en el transcurs d'un ple municipal en defensa d'una moció conjunta de suport a la decisió del Parlament de Catalunya 1/XI va manifestar que caldria utilitzar la desobediència civil i que "per fer una truita, cal trencar els ous". Un regidor de Plataforma per Catalunya, grup d'extrema dreta, va denunciar-lo a l'Audiència Nacional. El Jutjat Central d'Instrucció núm. 2, a petició de la fiscalia de l'Audiència Nacional, va incoar una causa contra Joan Coma per un delictes d'incitació a la sedició per les seves manifestacions en el ple. Les diligències prèvies 122/2015 van comportar la detenció del propi Joan Coma i el seu trasllat a Madrid el 28 de desembre del 2016. Finalment l'expedient va ser arxivat pel propi magistrat instructor en data 3 d'abril del 2017.

19.- Querella contra la Mesa pel referèndum.- El dimarts 14 de febrer del 2017 el Ple del Tribunal Constitucional va acordar anul·lar tots els acords del Parlament de Catalunya en el debat de política general d'octubre del 2016 entre els quals instava el Govern de la Generalitat a convocar un referèndum el 2017. La fiscalia va formular una nova querella, el 23 de març, aquesta vegada contra la presidenta del Parlament, Carme Forcadell, però també contra els altres membres de la Mesa que van votar a favor de l'admissió del debat sobre les resolucions ara anul·lades. Són Lluís Corominas, Anna Simó i Ramona Barrufet. Un altre membre de la Mesa que va votar a favor de l'admissió al debat de les resolucions sobre el referèndum, Joan Josep Nuet, va quedar exclòs de la querella perquè segons la fiscalia no pretenia "tirar endavant un projecte polític amb total menyspreu de la Constitució del 1978", donat que no va donar suport a la resolució com sí van fer els membres independentistes de la Mesa. El fiscal insisteix que Nuet no tenia "voluntat de sumar-se al projecte polític de ruptura unilateral amb el sistema constitucional" en base a la seva "trajectòria com a diputat" durant "la present legislatura, anterior i posterior als fets que motiven la querella". Tanmateix la magistrada instructora en el moment d'admetre a tràmit la querella va citar també com a investigat el diputat Nuet. Aquest procediment, seguit també per desobediència a l'autoritat, es va acumular a l'anterior.

20.- Procediment per delictes d'odi a Reus. - Es tracta d'un atestat (269/2017) remès pel Cuerpo Nacional de Policía als Jutjats pels delictes d'odi, coaccions i malversació. El Jutjat d'Instrucció núm.2 ha obert expedient (DP 1111/2017) i ha citat a declarar com a investigats l'alcalde de Reus, set regidors del consistori, quatre bombers i dos treballadors d'un

gimnàs, un total de catorze ciutadans. Els electes estan citats per les seves manifestacions públiques contràries a l'actuació de la policia espanyola i per haver subscrit un manifest en què demanaven que marxessin de Reus. Els bombers estan imputats per haver participat en les mobilitzacions amb els uniformes i equipacions públiques i els dos treballadors del gimnàs ho són per haver negat l'entrada a un gimnàs als agents de la policia en el seu temps lliure, retornant-los els diners de la inscripció. La construcció de la imputació per un delictes d'incitació a l'odi es construeix des de la premissa que *“los políticos con este tipo de declaraciones generan actitudes en la ciudadanía que alientan al acoso de los funcionarios públicos consiguiendo fortalecer el sentimiento separatista entorno a ciertas minorías como son las Fuerzas y Cuerpos de Seguridad del Estado.”*

21.- Procediment per delictes d'odi contra mestres de la Seu d'Urgell.- El Jutjat d'Instrucció núm. 1 de la Seu d'Urgell ha imputat un delictes d'incitació a l'odi a vuit mestres de la Seu d'Urgell a instàncies d'una denúncia a la Guàrdia Civil de diversos pares, alguns d'ells guàrdies civils. Concretament es tracta del director i quatre mestres de l'escola Albert Vives, la directora i un docent del Pau Claris i la directora de l'escola La Salle. Els mestres han declarat com a investigats.

22.- Procediment per coaccions a Pineda de Mar.- De moment es tracta d'una diligència a Fiscalia per les quals han estat citats a declarar quatre regidors de Pineda de Mar: tres del PSC Carme Aragonès, Jordi Masnou i Sílvia Bioasca i una d'ERC Mònica Palacín. El dia 2 d'octubre es va produir una concentració ciutadana a Pineda de Mar davant de l'hotel Cheking Mont-Palau per denunciar les càrregues policials del dia anterior i demanar que no s'allotgessin a Pineda. Els regidors van reunir-se amb la direcció de l'hotel per negociar una sortida i van ser denunciats per coaccions pel cos policial. La Fiscalia ha de valorar si envia el cas al Jutge.

23.- Procediment pel paper de la Policia Local d'Argentona.- El cap de la Policia Local d'Argentona Pere Anglada i l'alcalde Eudald Calvo han estat citats per la fiscalia pels delictes de desobediència, obstrucció a la justícia i prevaricació per haver donat instruccions als agents del cos policial de permetre la votació del dia 1 d'octubre. La fiscalia ha de valorar si envia el cas al Jutge.

4.4 REPRESSIÓ ESTATAL EN EL MARC DE L'EXERCICI POPULAR DE LA LLIBERTAT D'EXPRESSIÓ I DE PARTICIPACIÓ POLÍTICA

24.- Arran i la seu del PP.- El 27 de març del 2017 una trentena de membres de l'organització juvenil de l'esquerra independentista Arran van realitzar una acció pública de protesta, amb prèvia convocatòria dels mitjans de comunicació, a la seu del Partit Popular a Barcelona en què van voler entregar diverses urnes de cartró als representants d'aquest partit polític com a símbol del referèndum. Per aquests fets van ser detinguts sis joves i encausats en les DP 399/2017 del Jutjat d'Instrucció núm. 11 de Barcelona imputats per danys, desordres públics i intent de violació de domicili. La causa es troba oberta pendent de formular els escrits d'acusació.

25.- Suspensió acte polític a València.- El 13 de setembre la CUP tenia previst celebrar un acte polític a la plaça Mare de Déu de València, acte consistent en llegir un manifest i atendre els mitjans per part de les diputades Anna Gabriel i Mireia Vehí, un acte que es feia simultàniament i amb el mateix format a Barcelona, Perpinyà i Ciutat de Mallorca.

Només a València va ser impedit per agents de la Policia Nacional que no van permetre la celebració de l'acte al·legant que incomplia la normativa i que havia estat prohibit per la Delegació del Govern espanyol a València.

26.- Amenaça contra l'acte polític a Tarragona.- El 14 de setembre a la nit, com a acte d'inici de la campanya electoral pel "sí" al referèndum, amb intervenció de totes les forces polítiques independentistes es va celebrar un acte amb 10.000 persones al Tarraco Arena de Tarragona. Amb caràcter previ a l'acte la Delegació del Govern espanyol a Catalunya va advertir que l'acte era il·legal i que tindria conseqüències jurídiques. La fiscalia de Tarragona va obrir diligències d'investigació contra els organitzadors.

27.- Suspensió acte polític a Vitòria.- El 15 de setembre, Anna Gabriel, portaveu de la CUP-CC i diputada, celebrava a la localitat basca de Vitòria una conferència sobre el referèndum de Catalunya. L'acte se celebrava en un local de titularitat municipal. La delegació del govern espanyol va demanar al Jutjat de Vitòria que suspengués l'acte de forma cautelar sota l'argument que la no adequació a la legalitat del referèndum impedia fer un acte de difusió del mateix, petició que va admesa pel Jutge que va ordenar la suspensió del mateix mentre s'estava celebrant i va enviar-hi la policia local que va interrompre l'acte i va impedir-ne la continuació. Aquesta decisió va ser adoptada com a mesura cautelar pel Jutjat Contenciós Administratiu núm. 1 de Vitòria en el marc del procediment ordinari 899/2017 el qual es troba pendent de la seva resolució definitiva sobre el fons.

28.-Suspensió acte polític a Torredembarra.- El dia 16 de setembre estava convocat un acte polític de la CUP a l'aire lliure a Torredembarra. Unes hores prèvies a l'inici de l'acte va comparèixer la Policia Local i va tallar el subministrament de llum pública per a l'acte per indicacions de la fiscalia. L'acte, amb presència del diputat al Parlament de Catalunya Joan Garriga, va celebrar-se igualment amb vies alternatives de subministrament energètic. A finals de novembre sis membres de la CUP van rebre la notificació de la incoació d'expedients administratius sancionadors de l'Ajuntament de Torredembarra que podrien arribar a sancions de fins a un total de 7.000 euros per accions vinculades a la propaganda política del referèndum.

29.- Assetjament policial al local de la CUP.- El mateix dia 20 de setembre una patrulla de la policia nacional va aparèixer davant del local del partit polític CUP mentre s'hi feien tasques de distribució de cartells de la campanya del referèndum. Després d'interceptar-ne alguns paquets, per part dels agents policials es va provar d'accedir al local sense disposar d'una ordre judicial, fet que va ser denegat per part dels treballadors i militants de l'organització presents. Ràpidament uns centenars de persones van tallar el carrer per protestar, moment en què van desplegar-se davant de la seu esmentada un centenar d'agents antiavalots del CNP que van romandre en aquell lloc durant quatre hores sense donar cap explicació. Aquests fets van ser denunciats per la CUP i són objecte d'investigació pel Jutjat d'instrucció 9 de Barcelona e les DP 899/17.

30.- Un detingut, professor de llengua a l'institut de Tremp, Manel Riu, per delictes d'incitació a l'odi a les xarxes per la Guàrdia Civil i posat a disposició del Jutjat de Tremp per comentaris i fotos al twitter de la seva topada amb la Guàrdia Civil en una benzineria on s'hauria queixat dels fets del dia 1.

31.- Dos detinguts a Lleida, un home i una dona, per delictes d'incitació a l'odi a les xarxes per la Guàrdia Civil per haver penjat fotografies de l'actuació de la Guàrdia Civil el dia 1 d'octubre en el Facebook amb comentaris. Les actuacions es troben a la fiscalia de Lleida.

32.- Dos joves citats a la Guàrdia Civil a Girona per delictes d'incitació a l'odi per haver fet una pintada "Fora la Guàrdia Civil", procediment que ha estat arxivat pel Jutjat d'Instrucció núm. 1 de Girona. Atestat 2017/476-228 de la Policia Judicial de Girona.

4.5 REPRESSIÓ ESTATAL MITJANÇANT LA CROADA PER LA SIMBOLOGIA

33.- Procediment contra els regidors de Badalona. En la negociació del calendari laboral amb els representants dels treballadors, l'Ajuntament de Badalona (215.600 habitants) va acordar convertir en laborable per aquells treballadors que ho desitgessin el dia 12 d'octubre, festivitat nacional espanyola. Aquesta decisió va ser impugnada per l'Advocacia de l'Estat qui va sol·licitar-ne la suspensió cautelar al jutjat contenciós administratiu núm. 14 de Barcelona que va adoptar-la mitjançant una interlocutòria de 11 d'octubre del 2016, decisió que ordenava que no es podien obrir sota cap concepte els locals municipals el dia 12 d'octubre. Com a mostra de desacord sis regidors de l'equip de govern, tots ells independentistes o sobiranistes, van acudir el dia 12 d'octubre del 2016 a obrir les oficines municipals per atendre-hi la ciutadania. Per aquest motiu el jutjat d'instrucció núm. 4 de Badalona va obrir les diligències prèvies 1047/2016 en el marc de les quals va citar a declarar com a investigats per un delictes de desobediència a l'autoritat els sis regidors. Practicada la investigació aquest mateix jutjat va arxivar el cas entenent que no hi havia delictes en la conducta dels sis imputats. Per recurs de la fiscalia, el tribunal superior, en aquest cas la Secció Vuitena de l'Audiència Provincial de Barcelona va corregir la decisió anterior en una resolució de 21 d'abril del 2017 que ordenava enviar la causa a judici oral en entendre, contràriament al criteri de l'instructor que sí que hi havia indicis d'un delictes de desobediència. Es troba pendent de judici.

33.- L'estelada de Berga. - El setembre del 2012 l'Ajuntament de Berga (16.175 habitants) va prendre l'acord en Ple de mantenir penjada al balcó del consistori la bandera estelada. El setembre i el desembre del 2015 en el marc de dos processos electorals, arran d'una denúncia d'un partit unionista, la Junta Electoral va requerir l'ajuntament perquè retirés la bandera estelada durant el període electoral. L'alcaldeessa Montserrat Venturós, en compliment de l'acord del ple, no va atendre aquests requeriments i va ser imputada i fins i tot detinguda per tal de prendre-li declaració. El jutjat d'instrucció núm. 1 de Berga, en el marc de les diligències prèvies 288/2015 va acordar l'arxiu del procediment en entendre que la conducta de la investigada no era delictiva. Per recurs de la fiscalia, el tribunal superior, en aquest cas la Secció Setena de l'Audiència Provincial de Barcelona va corregir la decisió anterior en una resolució de 28 d'abril del 2017 que ordenava enviar la causa a judici oral en considerar que sí que hi havia indicis d'un delictes de desobediència. Es troba pendent de judici.

34.- Fotos del Rei. - En la Diada de l'11 de setembre del 2016, en acabar l'acte de l'esquerra independentista a Barcelona diferents assistents van cremar imatges del rei Felip VI com a acte de rebuig polític a la monarquia. Cinc persones van ser identificades i detingudes, després de no comparèixer voluntàriament a la citació, per part del Jutjat Central d'Instrucció núm. 4 de l'Audiència Nacional per un delictes d'injúries a la corona. L'abril del 2017 el jutjat va acordar arxivar la causa. En una situació similar dos joves de Mallorca també van ser detinguts per la crema de fotos del monarca durant la celebració de la Diada de Mallorca el 31 de desembre del 2016, causa que també va ser arxivada sis mesos després per l'Audiència Nacional.

35.- Santiago Espot. - El maig del 2015 en el final de la Copa del Rei de futbol entre el FC Barcelona i l'Athletic Club de Bilbao a Barcelona es va produir una xiulada massiva a l'himne espanyol i al rei d'Espanya, aquesta acció havia estat promoguda per Catalunya Acció, una plataforma liderada per Santiago Espot. El propi Espot va ser acusat per un delictes

d'injúries a la corona i ultratges a Espanya en el marc de les DP 8/2016 del Jutjat Central d'Instrucció núm. 4 de l'Audiència Nacional. Tot i que inicialment el magistrat instructor, Fernando Andreu, havia considerat que els fets no eren delictius i havia arxivat la causa, per un recurs de la fiscalia la Secció Tercera de la Sala Penal de l'Audiència Nacional va ordenar enviar l'expedient a judici oral. El 12 de desembre del 2017 està assenyalat el judici davant del Jutjat Central Penal (PA 23/2017) amb petició de multa de 14.400 euros. Paral·lelament hi ha expedient sancionador en via administrativa amb proposta de resolució de 90.000 euros de multa.

36.- Cas homenatge a Julià Babia.- El Jutjat Central d'Instrucció núm. 6 (Audiència Nacional) va obrir les DP 37/2017 per enaltiment del terrorisme contra set persones, sis militants independentistes i un músic, per una denúncia de la unitat d'informació de la Guàrdia Civil per la participació d'aquestes persones en un homenatge a Julià Babia, activista independentista mort en accident de trànsit el 1987 a qui la policia espanyola vincula amb Terra Lliure malgrat que en vida no va ser mai acusat ni condemnat a l'efecte. L'expedient es troba obert en fase de rebre declaració a les persones investigades.

37.- Les resolucions de la Junta Electoral.- A petició de determinats partits polítics la Junta Electoral Provincial de Barcelona en resolució de 29 de novembre del 2017 ha prohibit l'expressió per part de l'Ajuntament de Barcelona de la seva solidaritat amb els presos polítics en entendre que pot distorsionar el procés electoral. En aquesta perspectiva ha prohibit determinades pancartes i la utilització del color groc en les fonts i façanes de l'Ajuntament de Barcelona. A banda la Junta Electoral Central en resolució de 24 de novembre del 2017 ha prohibit als mitjans de comunicació públics catalans utilitzar l'expressió "exili" per referir-se a la part del govern que es troba a Brussel·les ("govern a l'exili", "consellers exiliats"...), ni tampoc a utilitzar l'expressió "consellers empresonats" per referir-se als membres del govern que es troben a la presó per ordre del Tribunal Suprem.

4.6 REPRESSIÓ ESTATAL MITJANÇANT LA SUSPENSÍO DE L'AUTOGOVERN (155 CE)

L'aplicació de l'Article 155 de la Constitució Espanyola (CE) ha sigut la punta de llança de la intervenció de l'Estat Espanyol a les institucions catalanes. Mai fins al moment s'havia aplicat aquest article de la CE, i aquest fet ha permès que l'Estat hagi entrat en terreny desconegut en l'aplicació de l'article sense precedents anteriors.

Malgrat la novetat de l'aplicació de la norma, la CE preveu els mecanismes de desenvolupament i aplicació d'aquesta. En aquest sentit, diversos juristes han assenyalat la inconstitucionalitat de la fórmula que ha dut a terme el govern espanyol per a iniciar l'aplicació del 155.²²

En primer lloc el requeriment previ fet pel Govern espanyol al Senat no indica quines són les obligacions constitucionals i no defineix el marc ni la finalitat de les mesures, tal com indica la CE. A més, no s'acompleix la funció del Senat que està prevista a la mateixa constitució, un rol de modulació i valoració de la intensitat de l'aplicació de les mesures que ha de dur a terme el govern. En aquest sentit, el decret d'aplicació del 155 és volgutament inconcret, fet que autoritza al govern a aplicar mesures amb el marge que consideri. Aquesta marc 155 obre la porta a l'arbitrarietat en les decisions que prengui el govern espanyol. En segon lloc, tot i que l'aplicació de l'article 155 es basa en l'article 2n de la CE – indis-

²² Curiosament i per la forma en què s'ha adoptat, dissolent una cambra parlamentària, es produeix la terrible paradoxa que els directament afectats, el Parlament de Catalunya, no pot accedir a la tutela via recurs d'inconstitucionalitat interposat en estar dissolta precisament per la norma que creu abusiva. Sí que ha interposat recurs d'inconstitucionalitat el grup parlamentari d'Unidos Podemos del Congrés dels Diputats de Madrid. També hi ha pendent una acció en la jurisdicció contenciosa administrativa de tutela dels drets fonamentals davant del Tribunal Suprem instada per un grup de ciutadans i un grup de diputats que han perdut l'acta arran de l'aplicació de l'article 155 CE.

solubilitat de l'Estat Espanyol -, no pot passar per sobre dels altres articles de la CE com la llibertat d'expressió o la divisió territorial de l'Estat. En aquest sentit, mesures com dissoldre el Parlament i convocar eleccions són decisions que només pot prendre qui té legitimitat democràtica per a fer-ho, que en aquest cas és el President de la Generalitat i el poble de Catalunya. El 155 està previst per aplicar de forma restrictiva i concreta, en cap cas les mesures poden ser genèriques i expansives.

En tercer lloc, l'aplicació de l'article 155 s'ha de fer des d'una lògica d'excepcionalitat que comporti mesures temporals, no aplicant mesures definitives. La dissolució del Parlament, el cessament del govern i dels alts càrrecs i la convocatòria d'eleccions no són, en cap cas, mesures provisionals. A més, al decret es fa esment a la possibilitat d'aplicar les mesures fins que el govern espanyol ho consideri. Així doncs, la mesura escollida pel govern espanyol per a fer prevaldre el marc constitucional, s'està duent a terme vulnerant els mateixos principis de la CE. A més, la manca de concreció i l'alt potencial arbitrari, la prevalència de la indisolubilitat de l'Estat en relació a d'altres drets fonamentals i l'aplicació de mesures de caire definitiu sense límit de temps que contempla el govern en l'aplicació del 155, ens porta a una situació de suspensió total de les institucions catalanes i amb un context d'altíssima vulnerabilitat en front a la potencialitat repressiva de l'Estat Espanyol.

Fins al moment, i segons l'inventari de l'Associació de Servidors CAT, s'han cessat un total de 196 persones que treballaven al Govern de la Generalitat en condició d'Alts càrrecs, personal eventual al servei del Govern, President i Consellers Inclosos²³ ; s'ha dissolt el Parlament²⁴ i amb aquest s'han paralytitzat les 71 iniciatives legislatives en tràmit²⁵ ; s'han suprimit un total de 23 organismes²⁶ ; i s'han intervingut la Presidència, la Vicepresidència, el Govern i l'Administració de la Generalitat²⁷ . A més, s'ha paralytitzat tota l'activitat que tenia en marxa el Govern de la Generalitat.

En l'aplicació del 155 s'aposta per una suspensió total de la Generalitat, combinant-la a més amb d'altres mesures que ja estaven implementades com el control dels comptes o la fiscalització prèvia de les activitats de crèdit per part del Ministeri d'Economia espanyol²⁸. En aquest sentit, l'aplicació del 155 va molt més enllà de respondre al procés d'autodeterminació del Principat. En termes de proporcionalitat, l'aplicació de l'article 155 tal com s'està fent és una mesura totalment desproporcionada que suposa l'aplicació d'un règim d'estat d'excepció que atempta frontalment contra les institucions catalanes i els drets civils i polítics del poble de Catalunya.

L'estat d'excepció obre un espai que permet aplicar un seguit de mesures que van més enllà del dret, entre allò jurídic i allò extrajurídic. L'aplicació de l'article 155 crea una zona d'indeterminació entre el dret i el fet, entre el dret i la força, entre el dret i la raó d'estat. Aquesta zona d'indistinció jurídica és el camp a on el sobirà exerceix la seva raó de dominació. El 155 o l'estat d'excepció permanent obre les condicions de possibilitat a la normalització de la dominació i de la despolitització a través de la repressió. L'estat d'excepció és un dispositiu de dominació que remet al dret com a legitimitació per exercir la violència²⁹.

²³ Llistat i links de Resolucions i Reials Decrets de cessament: RESOLUCIÓ EMC/2591/2017, de 7 de novembre ; RESOLUCIÓ PRE/2602/2017, de 28 d'octubre ; RESOLUCIÓ PRE/2601/2017, de 28 d'octubre ; RESOLUCIÓ PRE/2600/2017, de 28 d'octubre ; RESOLUCIÓ PRE/2597/2017 ; RESOLUCIÓ PRE/2603/2017, de 28 d'octubre ; RESOLUCIÓ PRE/2595/2017, de 28 d'octubre ; RESOLUCIÓ PRE/2604/2017, de 28 d'octubre ; RESOLUCIÓ PRE/2598/2017, de 28 d'octubre ; RESOLUCIÓ PRE/2599/2017, de 28 d'octubre ; RESOLUCIÓ PRE/2596/2017, de 28 d'octubre ; RD 954/2017, de 31 d'octubre ; Ordre INT/1038/2017, de 28 d'octubre ; RD 945/2017, de 27 d'octubre ; Decret 170/2017, de 27 d'octubre ; Decret 169/2017, de 27 d'octubre ; Decret 168/2017, de 27 d'octubre ; Decret 167/2017, de 27 d'octubre ; Decret 166/2017, de 27 d'octubre ; RD 943/2017, de 27 d'octubre ; Decret 164/2017, de 27 d'octubre ; RD 942/2017, de 27 d'octubre

²⁴ RD 946/2017, de 27 de octubre, de convocatoria de elecciones al Parlamento de Cataluña y de su disolución

²⁵ RD 946/2017, de 27 d'octubre

²⁶ RD 945/2017, de 27 de octubre

²⁷ Resolución de 27 de octubre de 2017, de la Presidencia del Senado ; RD 944/2017, de 27 de octubre

²⁸ Orden HFP/878/2017, de 15 de septiembre

²⁹ Atilas 2016 Ídem.

És a dir, el 155 possibilita un conjunt de pràctiques jurídiques que permeten la legitimació de les accions extrajurídiques de l'estat. Es legitima així la violència de l'estat per garantir la continuïtat del règim.

4.7 REPRESSIÓ ESTATAL MITJANÇANT L'EXTREMA DRETA

Des que el procés d'autodeterminació del Principat de Catalunya entra en la dinàmica institucional, a partir de les eleccions del 27 de setembre del 2015, l'activitat de l'extrema dreta ha anat en augment. A partir del setembre del 2017, i amb el Referèndum de l'1 d'Octubre cada cop més proper, les agressions s'han multiplicat.

Des del mes de setembre fins al mes de desembre del 2017 s'han comptabilitzat un total de 125 accions de caràcter delictiu en el marc de les manifestacions espanyolistes - agressions, amenaces, coaccions i agressions -, tant a persones individuals com a organitzacions polítiques, i unes 67 denúncies comptabilitzades. El biaix entre nombre de denúncies - una setantena - i nombre d'agressions comptabilitzades - una mica més d'un centenar - s'explica per la por que tenen les víctimes a denunciar.³⁰

Els contextos de les agressions són diversos, i s'han donat tant en el sí d'espais públics - transports públics, carrer, etc - cap a persones individuals; en format de pintades i assenyalaments d'habitatges i/o béns materials de persones públiques i/o privades; i, el fenomen més innovador, en el marc de manifestacions i convocatòries per a reivindicar la unitat d'Espanya i la identitat espanyola. I és que hi ha hagut un canvi en l'àmbit d'acció habitual de les agressions, fins ara realitzades des de grups o convocatòries pròpiament d'extrema dreta. Moltes agressions s'han donat en el sí de d'actes i manifestacions espanyolistes convocades de forma transversal i amb suport de l'extrema dreta. L'actor principal d'aquestes convocatòries al Principat ha estat Societat Civil Catalana (SCC), una plataforma espanyolista que reivindica "l'espanyolitat" i que treballa per la construcció d'un moviment estructurat que promogui la mobilització antiindependentista.

SCC, que manté vincles directes amb l'extrema dreta - segons les investigacions del periodista expert en extrema dreta Jordi Borràs³¹ -, des de la seva fundació l'any 2014 ha estat un motor d'activació del moviment unionista. Malgrat el contacte directe amb la ultra dreta, partits polítics com el Partit Popular, el Partit Socialista de Catalunya i de Ciutadans, no han tingut cap inconvenient a participar assíduament a les seves manifestacions.

En el sí de les convocatòries unionistes i espanyolistes que SCC ha promogut arreu del Principat s'han agredit periodistes, ciutadans, s'han generat desperfectes al mobiliari urbà i s'han produït altres mostres de violència col·lectiva. Les principals convocatòries de Societat Civil Catalana al Principat de Catalunya i agressions a partir de la convocatòria del Referèndum:

³⁰ Les fonts que avalen les dades es mantenen en secret, per a poder garantir l'anonimat i la integritat física de les persones denunciants.

³¹ Borràs, J "Desmuntant Societat Civil Catalana" Ed. Saldonar, 2015

CONVOCATÒRIA	INCIDENTS	SUPORTS AGENTS POLÍTICS
8 d'octubre, Barcelona	<p>Enfrontaments amb els Mossos d'Esquadra i entre els propis manifestants.</p> <p>Desperfectes al mobiliari urbà.</p> <p>Agressions a una periodista de TV3 i a un fotoperiodista.</p> <p>Crits i càntics feixistes i contra el Govern de la Generalitat.</p> <p>(Font: mitjans de comunicació i material penjat a les xarxes)</p>	<p>Partit Popular, el Partit Socialista de Catalunya i de C's, i de grups d'extrema dreta com la Falange Española de las JONS, PxC, VOX i Democracia Nacional.</p>
29 d'octubre, Barcelona	<p>Assetjament i incidents a la seu de Catalunya Ràdio.</p> <p>Agressió equip de BTV.</p> <p>Agressió a l'escola CIC de Barcelona.</p> <p>Crits i càntics feixistes i contra el Govern de la Generalitat.</p> <p>Agressió a una treballadora dels Ferrocarrils Catalans de la Generalitat.</p> <p>Agressió a un ciutadà d'origen Sij al carrer Casp.</p> <p>Agressió a dues persones d'origen sudamericà a Plaça Sant Jaume.</p> <p>Agressió a un taxista al carrer Casp.</p> <p>Agressió a una altra persona a la Plaça Catalunya.</p> <p>(Font: mitjans de comunicació i material penjat a les xarxes)</p>	<p>Partit Popular, el Partit Socialista de Catalunya i de C's, i de grups d'extrema dreta com la Falange Española de las JONS, PxC, VOX i Democracia Nacional.</p>
10 novembre, Sabadell	<p>Agressió a una periodista alemanya que es confon amb periodista de TV3.</p> <p>(Font: mitjans de comunicació i material penjat a les xarxes)</p>	<p>Partit Popular, el Partit Socialista de Catalunya i de C's.</p>

En la majoria de casos, l'actitud dels cossos policials ha estat excessivament passiva, com en el cas de la convocatòria feta per grups d'extrema dreta davant de la seu de la CUP al carrer Casp de Barcelona del passat 2 de desembre del 2017 a Barcelona. La CUP va requerir la prohibició de l'acte al Departament d'Interior, a la Junta Electoral i al cos de Mossos d'Esquadra, ja que a la mateixa seu s'hi havia de celebrar un Consell Polític - òrgan màxim de decisió de la CUP -, però cap de les institucions va respondre prohibint l'acte, eludint el perill potencial que suposava una convocatòria d'aquest tipus en el context d'agressions i conflictes amb l'extrema dreta dels darrers mesos. La defensa de l'espai es va haver de fer amb mobilització ciutadana, atès que fins i tot l'operatiu dels Mossos d'Esquadra del mateix matí permetia a la manifestació d'extrema dreta arribar fins a la vorera que queda just a l'altra banda del carrer de la seu.

Malgrat que el Principat és el focus principal d'agressions i accions, l'extrema dreta s'ha deixat veure a la cartografia sencera dels Països Catalans. El País Valencià és un territori on la impunitat de l'extrema dreta i la connivència amb els cossos de seguretat de l'Estat és un fet quotidià que afecta directament la vida dels ciutadans i ciutadanes. Darrerament però, el procés d'autodeterminació al Principat ha estat respost per l'extrema dreta amb major activitat.

El passat 13 de setembre, en el marc d'un acte sobre el Referèndum on hi participava la diputada de la CUP-CC Anna Gabriel, aparegueren unes pintades amb amenaces de mort dirigides a la diputada als voltants del recinte³². La presència de la policia era escassa i la defensa de l'espai la va dur a terme el moviment antifeixista del País Valencià, per tal d'assegurar la integritat de la diputada. Malgrat la manca d'operatiu a l'acte de la tarda, el mateix dia al matí la Policia Local de València havia impedit una acció simbòlica a la al centre de la ciutat, tal com s'ha exposat més amunt.

El dia 9 d'octubre, a la manifestació per la Diada del País Valencià, hi va haver greus incidents i agressions per part de l'extrema dreta a manifestants. L'extrema dreta va actuar amb impunitat i cometent múltiples agressions, fins al punt que es va haver de suspendre l'acte i es va organitzar una manifestació multitudinària³³ de resposta el dia 28 d'octubre a càrrec de la Plataforma creada ad hoc "València contra el feixisme i contra les llibertats".

A Palma, en un acte organitzat per la CUP en el marc de la campanya pel Referèndum d'autodeterminació del 26 de setembre, hi hagué convocatòria de l'extrema dreta per impedir l'acte que finalment es pogué realitzar. I el passat 3 de desembre el cafè bar La Tertúlia també fou víctima d'un pintades feixistes que assenyalaven l'espai com a alberg del recent creat Comitè en Defensa de la República de Palma.

L'augment de l'extrema dreta en un context de reivindicació del dret a l'autodeterminació i del catalanisme no l'entem com a casual ni com a nou, sinó com a part de les relacions històriques entre les elits de l'Estat i l'extrema dreta, hereva i defensora del Franquisme. Xavier Vinader, periodista especialitzat en el tema, explicava l'extrema dreta com un actor polític que actua en la defensa de l's tatu quo i, per tant, utilitzada sovint per l'elit de torn per a frenar canvis estructurals.

En la història de l'Estat Espanyol a partir de la constitució del Règim del 78 hi ha hagut dos moments clau en què les elits que detentaven el poder de l'Estat i l'extrema dreta han treballat de forma visiblement coordinada per a frenar processos polítics de canvi: en el context del moviment independentista basc als anys 70 i 80, i al País Valencià durant la Transició. Entenem que, com en altres moments històrics de canvi, el procés d'autodeterminació del

³² <http://elmon.cat/politica/amenacenmortannagabriellenciaacteavordel1o>

³³ https://www.ara.cat/paisvalencia/Milersvalenciansmanifestenfeixismellibertats_0_1895810656.ht ml

Principat de Catalunya qüestiona d'arrel la legitimitat política de l'Estat, i que aquest utilitza tots els mecanismes que disposa per a frenar-lo. Així, l'extrema dreta s'insereix en la lògica d'imposició del poder de l'Estat i du a terme una guerra de baixa intensitat per mitjà d'agressions, amenaces i presència constant.

5. CONCLUSIONS

I.- De la informació que ha estat recollida en aquestes pàgines, de forma molt superficial en alguns casos, podem comptabilitzar un total de 120 persones investigades penalment a banda de les 712 alcaldies, fet que ens apuja el còmput total a **832 persones investigades**, la gran majoria d'elles càrrecs electes autonòmics o municipals. Es tracta de procediments vinculats d'alguna manera a la presa de decisions per permetre l'exercici del dret a l'autodeterminació o a l'expressió de les idees que s'hi troben vinculades. No hi ha procediments equivalents en relació a aquells que són contraris a l'exercici del dret a l'autodeterminació ni a l'expressió de les idees que s'hi troben vinculades, fet que demostra un posicionament claríssim de l'aparell repressiu estatal en contra de l'exercici del dret a l'autodeterminació i les seves expressions.

II.- En la utilització de la violència física contra persones per part de funcionaris públics el dia 1 d'octubre es van registrar pel sistema públic de salut **1066 persones lesionades**, d'aquestes sabem que com a mínim 400 d'elles han interposat denúncia en el sistema judicial penal. Totes elles van ser lesionades per la policia espanyola en el marc de l'exercici del dret a l'autodeterminació. No hi ha situacions equivalents en relació a aquells ciutadans que són contraris a l'exercici d'aquest dret.

III.- L'aparell repressiu de l'Estat conformat per tots els seus actors policials i judicials es troba plenament posicionat en el combat polític per a impedir l'exercici del dret a l'autodeterminació. En l'àmbit penal, encarregat tradicional de la repressió més dura, s'han modificat les jurisdiccions per centralitzar alguns procediments en la cúpula judicial, s'han recuperat figures delictives del passat i fins i tot s'han reinterpretat els delictes pensats per a la protecció de minories per a utilitzar-los per a la protecció dels cossos policials sempre amb greus conseqüències d'efecte desanimador ("chilling effect" en la doctrina del Tribunal Suprem nord-americà) per a l'exercici dels drets fonamentals d'expressió i de participació política. També el legislatiu espanyol, en un front compost per diversos partits polítics (PP, PSOE i C's), s'ha implicat en aquesta explosió repressiva mitjançant l'aplicació de l'article 155 CE, generant una unitat d'acció entre tots els poders de l'Estat espanyol, fins i tot amb aquells que no són estrictament institucionals.

IV.- El nivell brutal de violència exercit posa en qüestió la mateixa legitimitat del Règim del 78 conformat per tots aquests poders. D'una banda, una violència conservadora del dret³⁴, una violència per mantenir el Règim. De l'altra banda, una violència creadora de dret. La violència de l'1 d'octubre justifica la posterior aplicació del 155 CE.

³⁴ Benjamin, Walter "Crítica de la violència" Biblioteca Nueva, 2011.

V.- L'ordre social actual derivat del 155 CE no és el resultat de la resolució del conflicte social, és a dir, no és que el problema que va derivar en el conflicte com és la negació de la sobirania de Catalunya s'hagi resolt. Al contrari, després d'un elevat ús de la violència podria semblar que el conflicte ha disminuït, però en realitat hem assistit a una pacificació per la força. Per tant, aquest ordre autonòmic no resulta d'un pacte social sinó de la utilització sistemàtica de la vessant repressiva de l'estat. Aquesta normalitat és violència.

VI.- El sistema de drets i llibertats establert pels textos de drets humans internacionals i europeus incorporats en el text de la Constitució espanyola de 1978 es troben manifestament en risc arran del desplegament d'estratègies de violència institucional per part de l'Estat espanyol en el context de la negació del dret a l'autodeterminació de Catalunya. No disposem de garanties institucionals suficients d'aquests drets i llibertats d'acord amb el que s'ha exposat en diferents moments d'aquest informe.

VII.- Un dels primers objectius de qualsevol intent de justícia ha de ser el reconeixement de la vulneració dels drets. La dissolució del Parlament de Catalunya quan havia acordat constituir una comissió d'investigació al respecte, la prohibició de crear una comissió interdepartamental en el si del govern de la Generalitat, el cessament del govern en bloc i la declaració dels fets de l'1 d'octubre com a matèria secreta per part de les institucions de l'Estat espanyol dificulten enormement l'esbrinament d'aquests atacs als drets i llibertats fonamentals. Aquest informe vol ser un primer pas, des del municipalisme compromès en aquesta tasca de reconeixement, base de les etapes consegüents de reparació i de fixació de garanties de no repetició.

VIII.- Dificilment podrà materialitzar-se una situació de garantia plena mentre no es resolgui el conflicte de fons que ha despertat l'excepcionalitat jurídica expressada en aquest informe. És a dir, les vulneracions de drets descrites s'han produït en el marc de la negació d'un dret col·lectiu, el de l'exercici de la sobirania. Mentre es continuï negant aquest dret es continuaran aplicant l'estat d'excepció i la vulneració massiva de drets fonamentals d'aquella ciutadania compromesa amb aquesta lluita per part de l'Estat espanyol.

IX.- Paradoxalment, a més repressió estatal, més legitimació de l'autodeterminació. Recordava la professora de filosofia del dret Neus Torbisco *"així el fet de ser una nació no és l'argument principal que justifica la independència, ni tampoc no ho és el dret a decidir; sí que ho són la desigualtat i la manca d'igual llibertat i dignitat col·lectives. (...) El dret de sortida es justifica doncs, no tant pel risc existencial, sinó perquè la càrrega de continuar una relació en un marc de subordinació és, senzillament, injusta"*³⁵.

³⁵ Torbisco, Neus "Autodeterminació, secessió i drets humans" a Idees 42, Barcelona 2016.

BIBLIOGRAFIA

- Agamben, Giorgio “Estado de Excepción” Pre-Textos, 2004.
- Aragoneses, Alfons “Continuidad y discontinuidad del pasado en la justicia del presente” dins de “Derecho, memoria histórica y dictaduras” coord Federico Fernández-Crehuet López. Granada 2009.
- Atilés, José “Apuntes para abandonar el derecho”, Educación Emergente, 2016.
- Benjamin, Walter “Crítica de la violencia” Biblioteca Nueva, 2011.
- Borràs, J “Desmuntant Societat Civil Catalana” Ed. Saldonar, 2015
- Ferrajoli, Luigi “Sobre los derechos fundamentales” Cuestiones constitucionales 2015, UNAM, Mèxic
- Noguera, Albert “El bienestar económico y social en las sociedades del s. XXI” Lex social, 2017, Madrid
- Torbisco, Neus “Autodeterminació, secessió i drets humans” a Idees 42, Barcelona 2016.

Interlocutòries:

- Interlocutòria de 4 de desembre de manteniment de presó per Pablo Llarena.
- Interlocutòria de 9 de novembre de llibertat dels membres de la mesa dictada per Pablo Llarena.
- Interlocutòria de presó del vicepresident i els consellers de 2 de novembre del 2017 dictada per la jutgessa Carmen Lamela Díaz.
- Interlocutòria de 16 d'octubre del 2017 de presó de Jordi Cuixart i Jordi Sànchez dictada per la magistrada Carmen Lamela Díaz.

Informes consultats:

- Foro judicial independiente, 2014, “La independència judicial en España”, recuperat de: <http://www.forojudicialindependiente.es/wp-content/uploads/2016/11/La-independencia-del-Poder-Judicial-en-Espan%CC%83a.-Queja-de-FJI-al-CCJE.pdf>
- Media Cat, desembre 2017, “1-O La llibertat d'expressió a la corda fluixa”, recuperat de: https://www.media.cat/wp-content/uploads/2017/12/Informe_1-O_CAT.pdf
- Xarxa Som Defensores, novembre 2017, “Violació de drets civils i polítics durant el mes de setembre i octubre del 2017”, recuperat de: http://iridia.cat/wp-content/uploads/Informe-DDHH_1OCT.pdf

Síndic de Greuges, novembre 2017, “Informe – Síntesi de les actuacions del Síndic de Greuges entorn a l’1 d’octubre”, recuperat de:
http://www.sindic.cat/site/unitFiles/4819/Informe%20sintesi%201octubre_catala.pdf

Ajuntament de Barcelona, octubre 2017, “Informe del Servei d’Atenció a les Víctimes d’agressions policials de l’1 d’octubre”, recuperat de:
http://ajuntament.barcelona.cat/premsa/wp-content/uploads/2017/10/Informe_Victimes-1.pdf

The Hague Centre for Strategic Studies (HCSS), octubre 2017, Informe del International Limited Observation Mission (ILOM)

